

På jagt efter en

Europæisk Filmhøjskole

En ***røverroman*** fortalt af Knud Pedersen

NET-BOG-KLUBBEN

På jagt efter en

Europæisk Filmhøjskole

ISBN	87-90733-46-0
Copyright	Knud Pedersen
år:	2000
Server:	Cybercity
Tryk:	Levison+Johnsen+Johnsen a/s

Advarsel: Enhver erhvervsmæssig kopiering eller overdragelse er ulovlig og vil blive retsforfulgt med krav om erstatning.

Antal sider: 142

Notabene

Net-Bog-Klubbens bøger er alle fremstillede efter den såkaldte print-on-demand teknik.

Den består i, at trykning og indbinding foregår i samme proces.

Endvidere stiller teknikken begrænsninger for papirtykkelse til at trykke på og papir til indbinding.

Desværre er det nødvendigt at acceptere disse begrænsninger. De skyldes, at der ikke trykkes flere bøger end der bestilles.

Forfatterne ville stå overfor helt andre krav til investeringer, hvis læserne ikke kan se bort fra disse skønhedsfejl og koncentrere sig om indholdet.

Galla

Det blev en strålende aften. Bordene stod hvidklædte med skinnende glas, og gæsterne flokkedes ved indgangsdørene. Lige indenfor til højre stod formanden for Politikens bestyrelse, Ernst Klæbel, med sin frue. Dem måtte jeg hilse på. Han havde interesseret fulgt de sidste års udvikling med et lille gådefuldt smil, mere og mere gådefuldt for hver gang vi mødtes.

Men hvor var Claes Kastholm? – Jeg så udover de mange festklædte mennesker. Nej, nu huskede jeg: Han havde jo sagt, at han ikke gad komme. Og så havde jeg sendt ham med posten et af disse fotokopierede manuskripter, jeg nu gik rundt med over armen for at forære til særlig udvalgte.

Der, bagved en gruppe livligt talende gæster med den afholdte lærer Thomas Winding i midten, stod landsretssagfører Åge Spang-Hanssen med frue. Vi fik samtidig øje på hinanden, og Bodil og jeg gik hen og vi hilste hjerteligt. Han havde været til stor hjælp i den vanskelige tid, der nu var lykkeligt overstået.

Krudtuglen Ingrid Edström, der var direktør for det svenske Filminstitut, blev udpeget for mig. Hun stod i samtale med to finner. Finnerne hav-

de om eftermiddagen spurgt mig, om de ikke måtte få et af mine manuskripter. Når de kunne læse svensk kunne de vel også læse dansk, påstod de. Jeg gik hen til dem og afleverede et manuskript. De fik en dedication. Det var de to fremragende arkitekter, der havde bygget det hus vi var i færd med at indvie, Mikko Heikkinen og Markku Komonen.

Ved det store gavebord stod den russiske filminstruktør Andrej Smirnow, der var kommet hele vejen fra Moskva.. Han lagde Eisensteins storyboard til "Ivan den Grusomme" – eller som svenskerne kalder den "Ivan den forskrækkelige" – på gavebordet. Der lå også flere årgange af Kosmorama, og der var et utal af andre indflytningsgaver.

Jeg ville ikke lægge mit manuskript på gavebordet, så alle og enhver kunne blade i det.

Lidt for sig selv stod den aristokratiske rumænske professor Dr. Manuela Cernat. Jeg havde talt med hende om eftermiddagen. Hun bar nu en elegant kjole og håret var skinnende sort og stramt redt tilbage. Hendes ansigt havde fine træk. Hun var en verdensdame. Hvis jeg havde skrevet mit manuskript på latin, tysk, engelsk eller fransk,

skulle det glæde hende at læse det, sagde hun undskyldende.

Man kunne blive ved med at droppe navne fra de små to hundrede gæster.

Direktøren for Bikubens boligfond Kaj Dam Steffensen stod lige bag mig med chefen for TVs faktaafdeling Kjeld Vejrup.

Henne ved en af pillerne stod Bo Christensen samtale med nogle mindre kendte danske filmfolk. Bo Christensen var direktør for EFs Script Fund under Media 95 i London. Han var ankommet om eftermiddagen.

En verdensberømt ungarsk kortfilmsinstruktør, hvis navn jeg ikke fik fat på, en lille tæt mand, der førte sig med en stejlhed som en stationsforstander, stod i samtale med Jørgen Roos.

Vi cirkulerede hilsende til alle sider, hver især for at finde den plads, som var tildelt os ved de småborde, der stod spredt over hele salen, og hvor nu tjenerne hastede rundt med hors d'œuvre.

Overfor mig, ved mit bord, sad Max von Sydow og til højre for ham rektoren for Statens Filmskole i København, Poul Neesgaard. Jeg sad sammen med min kone og medlem af bestyrelsen Bodil. Til venstre sad to svenskere, direktøren for det svenske kulturhus i Paris, Carl Henrik Sven-

stedt, og hans yndige forlovede, teaterproducenten Barbara Secher fra Stockholm. Vi opdagede, at vi tilfældigvis var tre præstesønner samlede ved samme bord: Neesgaard, Svenstedt og jeg..

Max von Sydow slog venligt ud med hånden og pegede rundt “.... och tack för allt dette”, sagde han, og vi skålede sammen.

Nu kom Carl Nørrested fra et bord, hvor jeg fik øje på vores tidligere kulturminister, Grethe Rostbøll. Hun havde været os en stor hjælp. Jeg måtte hen og hilse på hende.

Jeg gav i forbifarten forstander Bjørn Erichsen et af mine manuskripter. Nu havde jeg heller ikke flere.

- Jeg ville ikke lægge det på gavebordet, så alle og enhver kunne se det, sagde jeg.

Talerne begyndte.

Andrej Smirnow fortalte om, hvordan han var kommet i besiddelse af Eisensteins story-board, og han efterfulgtes af den spanske direktør for Media Business School under EF. Der var en international atmosfære også udtrykt i de forventninger, der internationalt blev stillet til hele initiativet: En forpligtende forventning, formanede den unge spanier.

Det hele blev ikke mindre internationalt af, at den elskelige undervisningsdirektør K. E. Larsen gik på talerstolen og talte på dansk.

Talen var opbygget i et sådant crescendo og med en sådan livfuldhed, at også udlændinge, der ikke forstod et ord af det danske sprog, sad himmelfaldne og fulgte denne mester i det levende ord, et begreb flere af talerne beskæftigede sig med, det, som vi danskere kalder "Vølkehighskoole". De udtalte dette mærkelige ord på mange måder.

Formanden for bestyrelsen, Morten Arnfred, læste en kort tale op på engelsk.

Bagefter lykønkedes alle tilstedeværende af Louise Casey fra EF Media Desk Information Office. Også hun fra London.

Jeg havde talt med hende om eftermiddagen. Vi regnede med at indvælge hende i den udenlandske del af bestyrelsen ved generalforsamlingen næste dag, når festen var slut og arbejdsdagen begyndte.

Morten Arnfred kom hen til mit bord under desserten.

- Hvad er det, du går og deler ud? Er jeg den eneste, der ikke må læse det?

Jeg kom i tanker om, at jeg ville have sendt ham det forinden, men var kommet fra det. Nu havde jeg ikke flere manuskripter. Han måtte ikke

tro, han ikke også.... det er bare helvedes dyrt at fotokopiere. Jeg tror, jeg har et enkelt mere.

Jeg undskyldte mig ved bordet og gik over på mit værelse, hvor et sidste eksemplar lå. Det var ellers bestemt for en anden.

Jeg vendte tilbage og gav det til Morten Arnfred, der lod en finger løbe gennem siderne.

- Tak skal du ha. Det glæder jeg mig overordentlig meget til at læse.

- Hvad er det? spurgte Peter Duelund, kulturministerens netop udnævnte særlige kulturrådgiver og geheimeråd. Kan vi ikke bytte? Jeg skriver på en bog for øjeblikket, som vil interessere dig.

- Jeg sender dig et eksemplar, Peter. Jeg har ikke flere.

- Og jeg kan selv fotokopiere, hvis du tillader, brød den uundværlige byggestyrer Hans Kjær ind fra sidelinien.

Klokken blev mange. Nogle gæster sivede hjemad, til byens hoteller eller til et elevværelse, der var stillet til deres rådighed.

Bordene blev stillet tilside, og der blev spillet op til dans.

Borgmesteren selv spillede klarinet i skjorteærmer.

Nattetimerne ankom som højst afslappede gæster.

En kendt dansk skuespiller dansede slæbende og forstenet over gulvet holdt oppe med et fast greb af en lille lokal teenagerpige, der fungerede som lygtepæl for at undgå, han skulle klaske sammen på gulvet af druk. Hans ansigt var hermetisk tillukket af spritten. Kun i hvert øje syntes en lille sølvfarvet spritsardin at svømme rundt i en tomatpuré af blodsprængninger.

Havde det været en rolle, havde han været uovertruffen.

Klokken var halvfire. Der var kun få par tilbage.

Udenfor, som silhuetter imod horisonten bag det voldsomme landskab, der omgav os, gik tre unge mennesker syngende arm i arm bort. Der lå et rosa skær om deres hoveder, en lysning fra den dagende himmel faldt over de mange huse i det fjerne, små huse, der lå i et brudeslør af dagslys, der var på vej ind fra havet.

Et øjeblik var jeg helt alene.

Jeg greb mig i muntert at nynne Hostrups gamle studentervise

Nu er det stille; han har os forladt,
Solen, den gamle Urostifter,
Og i den tavse, kølige Nat
Vil vi skride til svare Bedrifter.
:Borgeren snorker alt, men vi –
Vi gaae paa Perlefiskeri.

For os paa Bordet see vi et Hav,
Bølgerne vildt mod Kysten skummer;
Men i sin dybe, skrækkende Grav
Mangen kostelig Perle det rummer.
:See hvor de funkle! Bølgen her
har lånt af dem sit Gyldenskjær.

Bredden er stejl, det gaaer vel ej saa nemt,
Frejdig vi dog paa Fangsten drage:
Kjækhed og Haab og Lystighed og Skjæmt,
Det er Perler, man ikke bør vrage, –
:Halsen er tør og Lysten stærk, –
Det glider nok, det store Værk!

Knud Pedersen

9. Maj 1993

Den europæiske filmhøjskole

Mange unge mennesker, og for den sags skyld også ældre, søger Bodil, når de kommer ned i Kunstbiblioteket. De kommer med deres problemer, og Bodil er god til at lytte. Det er i sig selv blevet en væsentlig del af Kunstbibliotekets aktivitet. –Mine mange børn, kalder hun dem under et, og de kommer med kærlighedsproblemer, problemer med den arbejdsplads, de ikke har, eller med et behov for at fortælle de dagligdags hændelser, som de netop mangler een, de kan fortælle til.

På en låner, der kommer ned for at se på billeder i Kunstbiblioteket, kan det sommetider virke, som om han er gået forkert. For al interesse samler sig om f. eks. at høre rejseoplevelser fra en ung mand, der netop er vendt hjem fra Sydamerika, eller en ung kvinde, der netop er sendt hjem fra et hospitalsophold med en alvorlig sygdom.

Det hænder, at låneren sætter sig ved kaffebordet og lytter med. Billederne blegner i forhold til de dramaer, der udfolder sig i menneskene, og menneskene imellem.

Da en ung pige kom ind i Kunstbiblioteket, efter hun var nægtet optagelse på Filmskolen, sagde Bodil på sin sædvanlige hjælpsomme og ligefremme måde: - Man skulle lave en ny filmskole i Danmark. Der er alt for mange, der må gå forgæves til den, vi har.

- Måske skulle den organiseres som en højskole, tilføjede hun eftertænksomt. Bodil har selv i sin ungdom været på Askov. Det er en tid, hun ofte vender tilbage til: De bedste bøger hun havde læst, havde hun læst, da hun gik på højskole. De bedste sange, hun havde sunget, de bedste lærere, de bedste venner. - Måske en europæisk Filmhøjskole, tilføjede jeg... nu, hvor min søn Klaus er valgt ind i EF-Parlamentet. Det skulle jeg nu senere opdage, at det var ikke sådan, det foregik.

Hun gentog det samme i flere forbindelser: Først til vore børn, så til nogle venner og skolefolk i Herlev, der diskuterede lukningen af flere seminarier.

- Man kunne jo bruge et af de nedlagte seminarier til filmhøjskole, sagde hun, som om det da var den enkleste sag af verden.

Sluttelig sagde hun til mig, da hun havde fået den oplysning, at ikke 400, men nærmere 600 forgæves havde søgt ind på filmskolen, og at de

få udvalgte var sorteret på et headhunterbureau, hvor filmskolen havde betalt 40.000 kr for hver ansøger, der skulle vurderes:

- Hvorfor tager du dig ikke for en gangs skyld noget fornuftigt til ? I stedet for alle dine Fut-projekter, skulle du undersøge, om du ikke kunne få et af de der seminarier, der nu skal lukke, stillet til rådighed for en filmhøjskole.

- Jeg kan nævne dig de første ti, som ville have godt af et sådant ophold. Det ville du såmænd selv.

Jeg sad bare og spekulerede.

Det der med... en filmhøjskole...

Og så det der med det europæiske...

- Uden du sætter krogen i vandet, fanger du ingen fisk. Uden film i apparatet tager du ingen billeder, sagde Bodil, der på den måde prøvede at få mig til at bide på den krog, der hed en filmhøjskole. Til sidst var der ingen vej udenom.

Jeg skrev et brev til kulturministeren.

Kort tid efter modtog jeg svar fra kulturministeren. Han skrev, at en filmhøjskole godt kunne oprettes indenfor højskolelovens rammer, det vil sige med støtte fra staten til undervisningen.

København, den 3. maj 1989.

Kære Knud Pedersen

Tak for Deres brev af 4. april 1989, hvor De skitserer Deres ide om oprettelse af en EF-Filmhøjskole i Danmark.

Jeg kan umiddelbart oplyse, at ydelse af EF-tilskud til etablering ikke i sig selv medfører, at skolen ikke kan godkendes efter højskoleloven.

Ydelse af EF-tilskud til drift af skolen udelukker heller ikke driftstilskud efter skolestøtteloven.

Oplysning om mulighederne for EF-tilskud kan fås hos EF-kommissionens informationskontor, Østergade 61, 1166 København K.

Deres planer om elevkredsen giver mig dog anledning til at oplyse, at det efter højskole- og skolestøttelovgivningen gælder, at der i årselevtallet – og dermed i beregningen af tilskud – kun kan medregnes elever på kurser, der er tilrettelagt for danske elever, d. v. s., at undervisningen skal foregå på dansk eller med dansk tolkning. Samtidig skal kurserne være gennemført med et flertal af

danske elever. Der er altså grænser for, hvor international skolen kan være.

Med venlig hilsen
Ole Vig Jensen

Filminstruktørerne Henning Carlsen og Jørgen Roos var de to filmfagfolk, jeg først kontaktede om filmhøjskolen.

Jeg besøgte dem på Chr. Winthersvej på Frederiksberg, hvor Jørgen Roos boede.

En dame viste mig ind i det rummelige atelier.

I et hjørne, bøjet over et klippebord med en monitor kørende foran sig, sad de begge, uforstyrrede af min ankomst med ryggen til.

De kunne godt minde om to børn, opslugte af deres legetøj. Jeg var ved at vende om igen. Det var tydeligt, at jeg forstyrrede, og at de ikke ønskede at lade sig forstyrre. Jeg så mig omkring.

På en reol for enden af værelset stod de præmier opstillet, som Jørgen Roos igennem en lang karriere havde vundet på filmfestivaler. På væggen oven over hang et gammelt indrammet stik, der forestillede små børn i fine kjoler med sløjfer. De stod bøjet over et Laterna Magica, spændte til bristepunktet foran filmens forunderlige verden.

Fotoudstyr lå spredt rundt omkring på bordene, og der hang projektører i alle hjørner. Jørgen Roos brugte sit hjem som filmstudie.

En stor voliere med sangfugle fik mig til at spekulere over, hvordan han optog lyd i det studie.

Jeg havde mødt Jørgen Roos i mine unge dage på Nordisk Film. Han gik altid rundt dengang med en lysmåler om halsen.

På mig virkede den lysmåler som en slags ridderkors i filmens verden.

Henning Carlsen havde jeg også mødt som ung. Vi havde gået i skole sammen i Aalborg, omend ikke i samme klasse.

Som de sad der med deres livs råmateriale, filmstrimlen, snurrende foran sig, var mit første indtryk, at der var noget tragisk over dem, som om de arbejdede med noget, som ikke ville lystre, noget ustyrligt. Men før maskinen stoppede og de rejste sig og vendte sig imod mig, havde jeg skiftet opfattelse: Der var ikke noget tragisk over disse to gamle kæmper. Der var noget patetisk, som over gamle veteraner, der træder ned igennem avenyen i parade, og som der forøvrigt også altid er noget tragisk over.

- Det er mange år siden, hilste Jørgen Roos.

I telefonen havde jeg orienteret dem begge, og de havde allerede drøftet sagen indbyrdes. I virkeligheden skulle vi bare snakke om, hvordan vi skulle gribe det hele an. Og det vidste de meget mere om end jeg.

Henning Carlsen var dengang formand for sammenslutningen af danske filminstruktører, og han havde indkaldt til bestyrelsesmøde og forelagt ideen om en filmhøjskole.

Den havde vakt almindelig bifald, og vi kunne gå videre.

Jørgen Roos foreslog, at vi alle tre lavede en liste med 50 navne på hver, og vi satte os nu hen ved hver sit bord og begyndte.

Disse navne skulle indkaldes for at danne en støttekreds bag ideen.

Da damen kom ind og ville skænke mere te op, må hun have undret sig over den tyste atmosfære: 3 ældre alvorlige herrer med ryggen til hinanden, foroverbøjede over hver sit stykke hvide papir, hvorpå navnene på de mest betydelige kunstnere og kulturpersonligheder i landet blev optegnet.

En gang imellem hævede en hovedet og så tænksomt ret frem for sig for derefter at fortsætte, efter at have afgjort et spørgsmål med sig selv.

Eller en nævnte et navn, som en tid stod ubevægeligt i luften foran ham. Så blev fluen banket på plads ind mod væggen i form af et nik eller en kommentar fra de øvrige.

- Jo, lad os tage ham med. Han er farligere at have udenfor end indenfor.

Bagefter blev listerne luget for gengangere.

Da jeg kom hjem til Bodil føjede hun lige så stille en række unge navne til listen.

- Det er de unge, det drejer sig om, sagde hun, og jeg begyndte at forfatte det brev, som med Henning Carlsens, Jørgen Roos', og mit navn under, skulle rundsendes til de udvalgte.

Efter bare en uge havde 65 af de udvalgte meldt sig til en støttekreds, og der kunne indkaldes til stiftende møde. Klokken lidt før halvfire en hverdag eftermiddag begyndte filmfolk at strømme ind gennem døren til Kunstbibliotekets atelier på Christianshavns Kanal.

De fleste kendte hinanden og faldt straks i snak. De bænkedes sig rundt om det store arbejdsbord, de unge, respektfulde, i en stående kreds uden om de ældre kendte filminstruktører, der – som en naturlig inderkreds – sad bænkede side om side.

Der blev valgt en bestyrelse, og filminstruktøren Morten Arnfred, der havde fået flest stemmer blev bestyrelsens formand. Også Bodil blev indvalgt i bestyrelsen. Jeg stillede ikke op.

Efter mødet blev der sendt hvidvin rundt , og en af deltagerne tog ordet og spurgte, om ikke Bodil og jeg skulle have et Hurra. Der blev råbt "De længe leve!" , og der var en livsalig atmosfære.

Til 275 borgmestre har jeg nu sendt brev om husly for vores europæiske filmhøjskole.

- Der kommer 275 tilbud, profeterede en borgmester i telefonen. - Den borgmester, der ikke svarer, ved ikke, hvad det er, han bliver betalt for, fortsatte han.

Og sådan gik det næsten bogstaveligt. Det strømmede ind med tilbud om nedlagte slagterier og hospitaler, skoler og biblioteker. Alle landets borgmestre kastede tilsyneladende om sig med herregårde, fredede 1600-tals bygninger, idylliske marker, lige til skov og sø.

Jeg sidder og læser det hele højt derhjemme for et medlem af bestyrelsen, der er kommet på besøg.

Og min datter Kristine og hendes mor sidder ved symaskinen og skæver en gang imellem hen til os, som om vi ikke var rigtig kloge, mens vi læser dagens tilbud højt. Men det er, som om de synes, det er synd for os at sige det højt. I stedet sidder de sommetider og ser hinanden ind i øjnene, med tavse, skrupgrinende øjne. Jeg lader, som om jeg ikke opdager det.

Nu er der så kommet 140 tilbud fra hele landet. Nogle sender bare et smukt billede af en grøn mark og skriver:

- Her er stedet!

Borgmesteren i Skanderborg har sendt 2 fragtmænd med et 3 meter højt tårn bygget af papmache og hele vejen rundt forsynet med fotografier af Skanderborgs herligheder. Omkring tårnet har den fantasifulde borgmester bundet en rød silkesnor med en sløjfe og sit visitkort: - Med kærlig hilsen fra borgmesteren i Skanderborg.

Personlige "kærlighedsbreve" strømmer til bestyrelsens formand, familiære indbydelser fra amtsborgmestre. Og telefonen kimer dagen igennem i K, unstbiblioteket med kommunaldirektører, der lige skal orientere sig om slagets gang. Den samlede bestyrelse har frokostinvitationer for et helt år. Jeg har selv været på rejser til Sydfyn, til

Den europæiske filmhøjskoles første støttekreds på vej til det stiftende møde på Christianshavn.

Sønderjylland, Nordjylland og Mols. Hver gang en tilbudt lokalitet ser ud til at være netop det egnede sted, pakker jeg en mappe og rejser derhen. Jeg rejser for min egen regning. Filmhøjskolen har endnu ingen penge til den slags.

Besøg i det sydfynske

Den samlede bestyrelse har været på udflugt til Sydfyn. Jeg havde fortalt bestyrelsen – efter de mange rejser rundt i landet – at valget måtte blive et valg af stil: Havde jeg været en Carl Th Dreyer havde jeg valgt den blege Håndværkerhøjskole i Ollerup med dens indre disciplin. Havde jeg været Lars von Trier havde jeg valgt den gamle marskgård “Hohenwarde” lige op til Højer gamle dige ved den dansk-tyske grænse. Gården var opvarmet med Danmarks første halmfyr. Havde jeg været en ung genial og ukendt polsk filminstruktør, havde jeg valgt Spejderhøjskolen i Rold Skov, som er tilbudt os helt gratis, da den skal på tvangsauktion til efteråret. Efter 5 års forberedende arbejde stod den nyopført og højtidelig indviet, men med kun 2 elever til første kursus.

Bestyrelsen var naturligvis faldet for Carl Th Dreyer-versionen, og den samlede bestyrelse rejste hver for egen regning til Ollerup Håndværker-skole. Der blev serveret stor frokost. Sild øl, snaps, laks, lune retter, lune skaldyrstarteletter, mørbradsmedailloner og lunt andebryst. Bestyrelsen for skolen samlede sig omkring borgmesteren, der kunne have solgt os en trepattet ko med sin iver og hjertelighed.

Det var, når man tog den voldsomme tykke og joviale borgmester i betragtning, et helt mytologisk gæstebud. Det var Thors gæstebud i Valhalla. Loke var en filmmand.

Håndværkerskolens bestyrelse var mere mørke i deres åsyn end den muntre borgmester. Bestyrelsen bestod af 3 LO-repræsentanter, 3 håndværksmestre og en repræsentant for Fyns Amtsråd. Filmbestyrelsen sad som iført slør og fra en anden verden. De konverserede mere indbyrdes end med deres værter. Det var et helt orientalsk sceneri. De har deres egen verden, som ingen skal trænge ind i.

Rundvisningen før frokosten havde vist det pæne, det omhyggeligt udførte, det rene og faktisk også det kultiverede: PH-lampetterne langs væggene, de udsøgte møbler, malerier af Anna Ancher, Michael Ancher, P. S. Krøyer og, i et helt værelse for sig, Frits Syberg.

Flygel i opholdsstuen. Foran skolen lå parkliggende græsplæner, og over det hele hvilede den kedelighed, som pænheden desværre ofte er, selv om borgmesteren med sædvanlig livfuldhed kommenterede at: - Der findes da også spændende *pæne* piger!

- Der skal en anden MØF ind i de lokaler, kommenterede Henning Carlsen surt, da vi efter besigtigelsen og frokosten sad bænke i hans have kun nogle få kilometer fra Håndværkerskolen. Hans sommerhus lå helt ud til vandet. Solen var på vej ned, vandet lå som en blød silke, og i det fjerne øhav lå næsten kulisseagtige bændler, border og kniplinger som baggrunden på et gammelt hollandsk maleri, hvor vor tilstedeværelse var et stykke fejlplaceret fransk impressionisme.

- Hvordan bliver forholdet lejer/ udlejer? Det kan skabe et helvede på begge sider inden 3 måneder er gået.

Flere havde samtidig dette spørgsmål på læberne.

- Navnlig når vi får gravet den græsplæne op eller lader den vokse vildt, tilføjede en.

Vi havde fået noget at tænke over til trods for den fine frokost, den store gæstfrihed, tilbudet om gratis leje af den fine skole, inklusive malerier og flygel. Hvad nyttede det allsammen, hvis lejer og udlejer ikke i det lange løb kunne trives sammen.

Det blev min opgave at undersøge dette spørgsmål. Jeg ville spørge ligeud:

- Hvad vil al pænheden svare, når disse storsnudede filmfolk, for slet ikke at tale om de endnu mere storsnudede fra Rom flytter ind. Og lægger benene på bordet. Og klistrer en Sofia Loren plakat over Anna Ancher... med tegnestifter!

- Når Ollerup bliver befolket med bøsser og lesbiske fra hele Europa, så Ollerup Gymnastikhøjskole vil ligne et meditationscenter i forhold til aktiviteterne på de 57 pæne små værelser rundt omkring i den pæne bygning. Det er mit håb, at de selv trækker sig. Men jo mere jeg taler om den forestående dekadence, jo mere begejstrede lyder de i den anden ende af telefonen.

- Ja, borgmester, det ville naturligvis ikke være noget problem, hvis det var dig og mig, der skulle lave den aftale. Men tænk på jeres fine hæk...

- Ja, siger borgmesteren begejstret. Der er netop indkøbt en automatisk hækkesakskøremaskine for 180.000 kr.

- Men der er ingen filmfolk, der kan bruge den hæk til noget! Lejer og udlejer vil liste omkring hinanden med kastesten knuget i de hvide hænder, når mørket falder på.. Og Ollerup har ingen fartgrænser, der kan stoppe disse Ferrari-menneskers rasen. Vi kan ligeså godt med det samme se det i øjnene.

Jeg har kun det ønske, at bestyrelsen for håndværkerskolen selv kan indse det. Men de bliver mere og mere begejstrede. Det er en del af spillet med det borgerlige: Før man kender det på sin egen krop, er man kun nysgerrig. Vi kender det med al kunst og kunstens forhold til borgerskabet. Bestyrelsen satte fingeren på det ømme punkt den smukke eftermiddag hvor vi sad og slog mave i Henning Carlsens idyl i det sydfynske.

– Koldinghus eller Ebeltoft?

Det er, som at være til uafbrudt jagtmiddag. Og ligeså festligt. Fasanerne dratter ned om ørerne på os. Vi skyder til højre og venstre. Lokalteter undersøges, EF-støttemuligheder studeres. Bestyrelsen holder det ene møde efter det andet, og forhandlinger føres på mange fronter imellem bestyrelsesmøderne.

Peter Hiorts reklamebureau har udarbejdet logo og fremstillet brevpapir. En brochure forberedes på engelsk, fransk, tysk og dansk. Henning Carlsen og Jørgen Roos har gennem deres internationale kontaktnet samlet en række navne i en æreskomite, et internationalt panel, der tæller repræsentanter fra de fleste europæiske lande: Filminstruktøren Smirnov fra Moskva, Bernardo Bertoluzzi fra Italien, Milos Forman og Max von Sydow, allesammen personer, der har indvilliget i at danne et internationalt repræsentantskab. Deres navne paraderer ned langs hele den ene side af det imponerende brevpapir. To fonde har ved næstformanden Axel Jepsens hjælp givet 110.000 kr til forberedende forhandlinger i EF. Jeg har kautioneret for et mindre banklån, der kan dække de nære daglige omkostninger. En dag bevilligede Århus Amtsråd 10 millioner kr

som rente- og afdragsfrit lån fra Frigørelsesfonden, hvis filmhøjskolens bestyrelse ville bestemme sig for at slå sig ned i Amtet. Ebeltoft har tilbudt en 10 ha stor naturgrund til Filmhøjskolen. Århus amt begyndte at ligne en vinder.

Men så pludselig en dag meddelte Kolding kommune, at Vejle amt også havde bevilliget 10 millioner, hvis vi ville slå os ned i Kolding kommune

- Et sådant tilbud kræver et besøg, sagde bestyrelsens formand og sendte mig af sted. En tidlig søndag morgen kørte jeg over Sjælland for at mødes med økonomidirektøren og kulturchefen for Kolding.

Det var en let, lys sommermorgen, jeg sejlede over Storebælt. Hvor mange gange har jeg ikke den sidste tid været den vej. På vej til et slot ved Assens, eller to herregårde ved Bogense, for ikke at tale om Dallund Slot, hvor vi næsten var blevet stenet, da vi mødte op og begyndte at måle slottet op, før nogen havde nævnt et ord om, at det overhovedet ville blive til salg.

Ja, det var ikke første gang: Udenfor et fynsk gods stod et skilt plantet inde i fire bildæk foran indgangen. "Til Salg" stod der på skiltet, og jeg

bremsede op og besøgte godsets ejere, to ældre mennesker. Ved synet af mig hilste de venligt og viste mig rundt på godset, da jeg bad om at se det. Efter rundvisningen spurgte jeg, hvor meget de havde tænkt sig de skulle have for bygningerne

- Godset, udbrød de rædselsslagne. Det er da ikke til salg!

- Men udenfor står der et skilt med "Til Salg"

- Åh det. Det er da bildækkene!

Der er uddelt mange lange næser. Hvad mon Kolding har at byde på ?

Efter ankomsten ved middagstid gik turen rundt til Koldings nedlagte sygehus, en nedlagt skole, og et nedlagt afdelingsbibliotek. Ved hvert sted måtte vi faktisk i enighed konstatere, at det ikke rigtig egnede sig som adresse for en international institution.

Og vi kørte videre ud imod julemærkehjemmet ved Koldingfjord. Hvorfor de ville vise det, blev jeg aldrig klar over, for det var som mange andre steder heller slet ikke til salg.

Men fra alle steder vi opholdt os i og omkring Kolding, tegnede sig den sorte truende profil af den majestætiske borgruin, Koldinghus.

Det var et imponerende bygningsværk, et nationalt monument, et jysk kongeslot, det eneste, vort bolværk imod syd lige siden det 12. århundrede. Hævet stolt over byen og samtidig udfordrende, som om byen var en del af slottet, pressede det sig så meget frem i beskuerens bevidsthed, at jeg til sidst ikke kunne tilbageholde et

- Hvad er der i vejen med det deroppe. Vi ser det hele tiden, ligegyldigt hvor vi befinder os i byen.

Nærmest som en morsomhed – eller var det for at underholde? – kørte økonomidirektøren op på slottets parkeringsplads, hvor de kolossale bygningsmasser af røde sten vældede op foran øjnene af os.

Jeg tror, det gjorde et vist indtryk, at ingen af de steder, de hidtil havde vist mig, kunne komme i betragtning. De skulle nok vise mig, at de havde noget at imponere med!

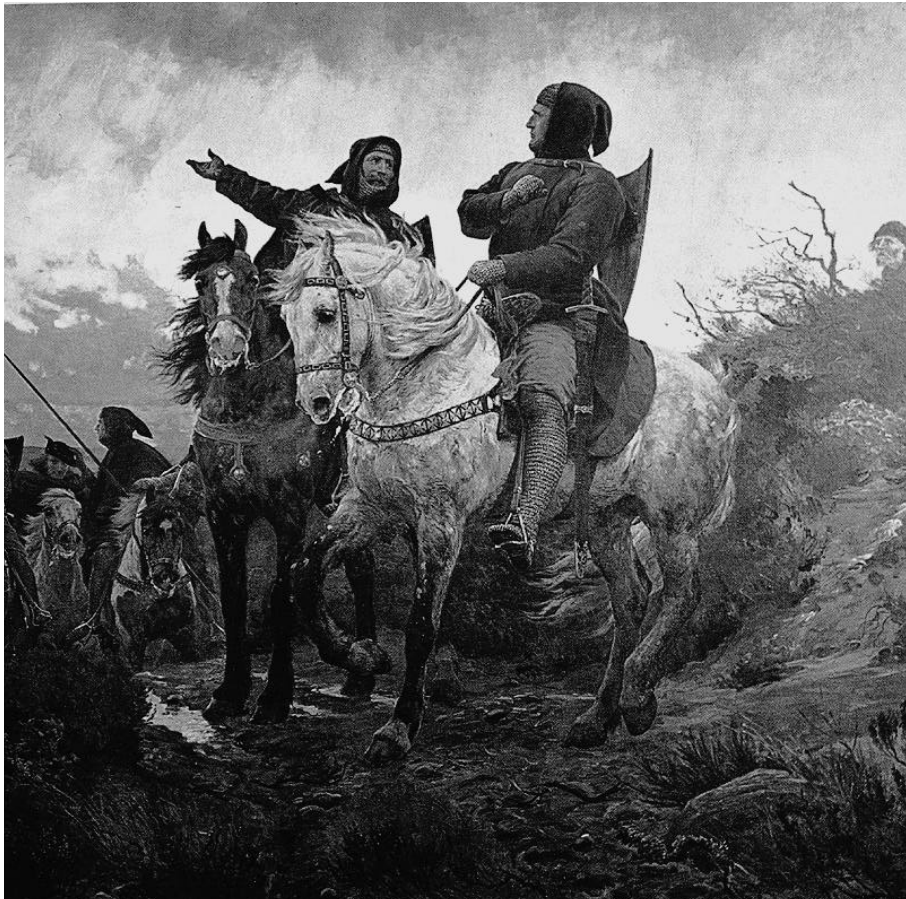
Vi havde nærmest set på hinanden som uartige børn i en legetøjsbutik, mens vi gennemgik hele slottet rum for rum. Koldinghus var netop restaureret for 75 millioner kr. En kappe af egefliser var bygget op over de historiske brandtomter. Fra gulv til øverste etage var ført trapper, der løb fritstående i det kæmpemæssige hovedrum, hvor

de gamle mursten foroven var dækket af grønne planter, der faldt nedover de gamle sten. Trapperne førte fra kirkerum til Christian den 3.'s kapel og øverst oppe til den imponerende riddersal. Restaureringen havde dog de gode viljer til trods fået det hele til en lille smule at ligne en kæmpemæssig turistsouvenir. Dronningen havde overværet indvielsen af det restaurerede slot kun kort tid forinden. Det store firkantede tårn knejsede mod himmelen og udenfor slotsgården, men indenfor voldene, lå de lange og høje røde staldlænger til de kongelige stalde. Med den dramatik, der fulgte af, at jeg blev overrumplet af det imponerende syn, rakte jeg en arm frem og pegede – lidt som den måde, der bliver peget i det berømte maleri af de sammensvorne der rider bort fra Finderup Lade.

- Hvis I kan skaffe os det slot, så har I den europæiske filmhøjskole placeret i Kolding. Og hvis ikke, kan I godt glemme os.

Vi red bort i et uoverskueligt hav af problemers mørke, og jeg rejste hjem.

Ved næste bestyrelsesmøde, hvor jeg kunne lægge fotografier og tegninger frem af det storslåede slot, var der et øjeblik blevet helt stille omkring bordet. Jeg udpegede staldlængerne med den der

Kulturchefen for Kolding diskuterer med forfatteren om anvendelsen af Koldinghus til europæisk filmhøjskole.

finger fra billedet med de der sammensvorne, og Henning Carlsen gik rundt og betragtede tegningerne fra alle sider. Derefter trådte han højtideligt tre skridt tilbage , og så kom det dæmpet fra ham som en dyb lettelse

- Dette er stedet. Her skal vi være.

Et andet medlem af bestyrelsen, Claes Kastholm, så med et uudgrundeligt smil rundt og spurgte:

- Er det muligt ? Kan man det?

Den almindelige andægtighed blev ikke mindre, da Jørgen Roos fortalte, at han fornylig havde været til aftenselskab på slottet. Et strålende aftenselskab i riddersalen, damer i rober, dans til den lyse morgen.

Han beskrev den nyindrettede foredragssal i Christian den 3.'s kapel. Den egnede sig lige netop til en udvalgt kreds af internationale notabiliteter. Slottets empiresal, der var overflyttet fra Rigsarkivet i København, egnede sig glimrende til foredrag med lidt flere tilhørere. Det hele egnede sig i det hele taget så perfekt, at alle andre tilbud måtte blegne i lyset fra Koldinghus. Ingen spekulerede i det højtidelige øjeblik over den lille detalje, at der sletikke var indlagt elektricitet på slottet. Så film kunne man i hvert fald ikke se!

Koldinghus er en national helligdom. Alle vore konger fra Erik Glippinges dage til nyere tid har boet der i perioder beskyttet imod omverdenen (bortset fra ham der i Finderup Lade).

Der kom på en gang noget historisk over bestyrelsen og samtidig et format, som stod mål med de stolte drømme, der havde startet hele foretagendet. Alle niveauforskelle syntes udlignede på Koldinghus.

Sagen må undersøges nærmere, konstaterede formanden, og så gik man igang: Formanden for det særlige bygningssyn kontaktedes, planstyrelsen, fredningsstyrelsen. En arkitekt påtog sig opgaven at vurdere mulighederne for indretning af filmhøjskolen i og omkring slottet. I den følgende tid var der livlig diplomatisk aktivitet, som det hedder. Tegninger af slottet og dets staldgård blev sendt over, og der blev ført forhandlinger med boligministeriet, der ejede slottet. Kolding kommune forberedte sig på at skaffe andre boliger til de lejere, der havde indlejet sig i staldbygningerne, hvor det var planen, at elevværelserne skulle bygges.

Vor Herre Bevares!

Arkitekten begyndte at tegne streger. Han udhulede på sine tegninger slotsgården imellem staldbygningerne og gravede ned i 3 etagers dybde, hvor han anbragte underjordiske studier og workshops, og to underjordiske biografer – film skal jo ses i mørke – og hemmelige gange imellem de tre længer. Man forberedte at bygge et underjordisk Koldinghus til film.

Midt på den gamle fornemme gårdsplads, hvor kongernes ryttere i århundreder havde opstaldet deres heste, havde arkitekten tegnet samme trekantpyramide i glas, som vi i dag finder som nedgangen til Louvre i Paris. Vi stod overfor Koldinghus i rollen som filmkunstens Louvre.

Jeg hørte senere, at arkitekten havde været sammen med boligministeren til et aftenselskab i de dage. Hun havde spurgt ham:

- Hvem er de gale mennesker ? Det er imponerende, at de er kommet så langt. Men det vil aldrig lykkes for dem. Der vil opstå alt for mange problemer.

Det blev også et vanskeligt valg. Ebeltoft eller Koldinghus ? Bestyrelsen havde en aften på Christianshavn pålagt sig selv ikke at ville skilles, før beslutningen var truffet. Koldinghus lå som en

kronet drøm om det uopnåelige. Men vanskelighederne med fredningsstyrelsen, de små vinduer, de blege elever efter fire måneder under jorden....

Det var fatale problemer. Det dybe hul i jorden og så de der hemmelige gange. Henning Carlsen så bebrejdende over mod mig. Hans ansigt udtrykte resigneret beslutsomhed, da han så mig lige ind i øjnene og sagde

- Det er d i n ide med Koldinghus.

Det blev Ebeltoft.

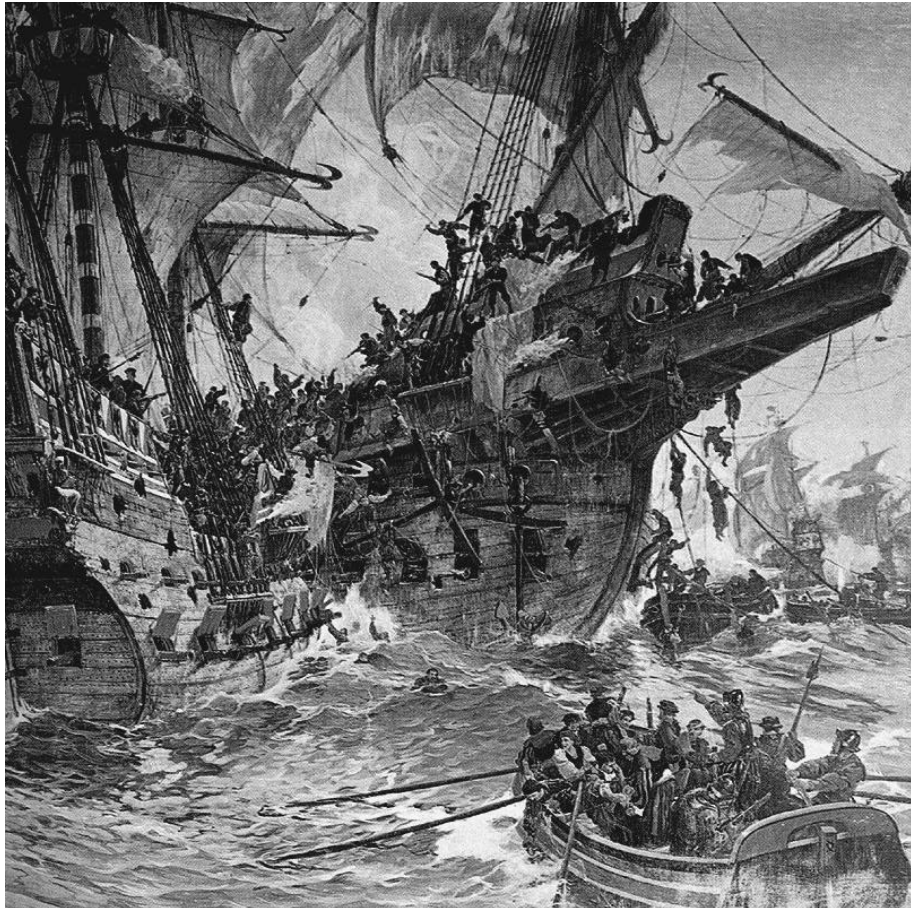
Den lange vej til Ebeltoft

Der skulle gå det meste af et års tid før bestyrelsen nåede frem til Ebeltoft. Det, der navnlig jog os landet rundt det første år, var problemet om en økonomisk løsning. Den første tid ejede bestyrelsen jo slet ingen midler og i tykke tåger af manglende erfaringer, som vi iøvrigt delte med størstedelen af landets befolkning, også de som skulle vide bedre, foresvævede der os løsninger gennem EF-tilskudsordninger.

Medlem af bestyrelsen, Peter Duelund, var eksperten i EF-økonomi, og han kunne hurtigt orientere bestyrelsen om, at mursten faktisk var en af de ting, EF ikke ydede støtte til. Og det var netop det eneste, vi stod og havde brug for. Derfor den vilde jagt på nedlagte offentlige institutioner.

Det var alligevel EF-støtteordningerne, der i første omgang lagde køreplanen: Navnlig var der to EF-ordninger vi havde kig på.

De meget omfattende EF-socialfonde blev det meget hurtigt af en enig bestyrelse besluttet, vi ville holde os borte fra. Selvom kravet om, at et vist antal elever skulle være langtidsledige, blev fortolket som en formssag af mange kommunale eller amtskommunale rådgivere, så var allere-

Den europæiske filmhøjskole opgiver en placering i Storstrøms Amt.

de på den tid – nu er det anderledes – alt for mange højskoler blevet ødelagt ved at blive brugt til hensættelser af sociale problemer.

Sagen forholdt sig anderledes med EF-strukturfondene, som indeholdt meget store beløb givet til særlig udsatte områder af landet. Over hundrede millioner til Storstrøms Amt med Lolland-Falster begrundet i nedlægningen af skibsværftet i Nakskov og områdets problemer i det hele taget. RENEVAL-millionerne blev de kaldt. Derefter ligeledes mere end hundrede RENEVAL-millioner til Nordjyllands Amt, hvor Aalborg skibsværft var nedlagt. I Sønderjyllands Amt var problemet for os, at medens der var EF strukturstøtte til en ret linie mod nordvest fra Tinglev til Ribe henover marsklandskabet, så var der ingenting til de østlige egne, hvorfra der lå en række meget attraktive tilbud til Filmhøjskolen.

I Århus amt var der strukturfond-områder på Djursland, men problemet var iøvrigt, at praktisk talt fra måned til måned skiftede reglerne og efter de første seks måneder var der kun ganske få afgrænsede områder tilbage, f. eks Samsø i Århus amt og nogle småøer vest for Sjælland, områder, der alle var meget lidt attraktive, men alligevel vore tilsyneladende eneste muligheder, hvis vi ønskede EF-strukturfond-støtte.

Paradokser opstod også: Hverken Nordsjællands eller Roskildes eller Københavns amter havde del i strukturfondene og flere både indenfor og udenfor bestyrelsen havde påpeget vigtigheden af, at Filmhøjskolen blev placeret på Sjælland, da det var her 95% af filmmiljøet boede og arbejdede. Kun oppe ved det nedlagte Nykøbing Statshospital var der enkelte områder på Sjælland, der var omfattede af støttemuligheder fra EFs strukturfonde.

Til de øvrige problemer med EF føjede sig den vanskelighed, at for at få adgang til strukturfondene skulle 50% komme fra en national offentlig myndighed, kommune, amt eller stat. Det nyttede altså ikke med penge fra nok så almennyttige fonde.

Alt dette gjorde de første måneder frustrerende for alle, og i begyndelsen var det mig, der udover Peter Duelund lå inde med al ekspertise vedr. EF-mulighederne, og bestyrelsens øjne hang ved min mund ved hver nedslående oplysning og stigende hjælpeløshed.

Nærmest for at holde skruen i vandet tog vi på yderligere udflugter og besigtigelser i denne første tid. Af de seminarier vi fra allerførste tid havde haft i kikkerten, kunne vi hurtigt se bort fra dem allesammen, idet de, selvom de skulle ned-

lægges som seminarier, allerede var genstande for alle mulige andre anvendelsesforslag.

Det gjaldt som det første Jonstrups Seminarium, som borgmesteren i Lyngby-Tårnbæk fortalte mig de havde lovet undervisningsministeriet (eller handelsministeriet ?) skulle indgå i planer om en udvidelse af handelsskolen i Lyngby.

Tønder seminarium besøgte jeg. Det lå indenfor EF-strukturfondenes rækkevidde og centralt for Europa med Hamburg som lokal hovedstad.

Jeg gik rundt og fotograferede de gamle røde bygninger bag de høje lindetræer i den store smukke park, hvor en hvid bro var bygget over en å ved en sø med ænder og nøkroser. I baggrunden sejlede stolt hvide svaner ud imod en nedgående sol.

Jeg havde indlogeret mig på et hotel og indimellem tænkte jeg, at man godt kunne leve og dø i denne smukke by.

Der var problemer i byen, og da jeg læste den lokale avis forstod jeg godt, hvad der var galt. Tværs henover forsiden stod en 6-spaltet artikel om kommunens beslutning om at benytte Tønder seminarium til videreuddannelse af landmænd. Det ville ikke være særlig heldigt, hvis pressen – hvis stedlige repræsentant måske netop i dette øjeblik sad i det selvsamme spisehus som

jeg og læste avisen – hvis denne lokale, der sikkert kendte alle i byen, og for hvem jeg sikkert var en hemmelig agent, snusede op, at kommunen samme dag, denne beslutning var truffet og offentliggjort, sad og forhandlede med mig om en helt anden fantastisk brug af seminariet.

Lidt senere ringede kommunen mig op på hotellet, og jeg blev afhentet af en ung kontormand og vist ind på rådhuset ad bagvejen og – for Guds skyld – jeg måtte være incognito. Kunne jeg ikke bruge et andet sted i kommunen? Der var muligheder nok. Og det var jo slet ikke sikkert, det ville lykkes at etablere denne efteruddannelse for landmænd.

På amtets kontor i Åbenrå, hvor jeg næste dag sad i møde, var jeg mere optaget af sømandsskolen i Sønderborg, smukt beliggende med udsigt over Alssund og nedlagt. Der var andre planer med den.

Men hvad syntes jeg om Sønderborg kaserne? Den var der planer om at flytte til Fyn.

Men hvor langt var de planer, og der var jo heller ingen strukturfondmidler.

Amtet havde måske ca. 9 millioner i udstyr vi kunne få, fordi en planlagt videoskole var gået til Viborg i stedet for Haderslev.

Sjælland måtte undersøges nærmere. Bestyrelsen aflagde besøg på nervesanatoriet Montebello i Helsingør. Der skulle skaffes mange penge til det projekt, og Frederiksborg amt var slet ikke interesseret. Amtskommunaldirektøren, som var en gammel skolekammerat fra Aalborg, havde betroet mig i en telefonsamtale, at amtet kun og alene var interesseret i industrivirksomheder til Nordsjælland. Vi kunne godt spare os enhver ulempe.

Så var der Jens Olsen-skolen ved Nivå, som jeg også havde besøgt, og som var tegnet af Københavns Rådhus' arkitekt Nyrop. Den måtte også udelukkes. Den lå ellers smukt med udsigt over Øresund, og den forfaldt mere og mere. Den havde allerede ligget tom i 4-5 år. Men det var samme amt som Montebello, og fondet, der ejede skolen,, skulle have penge til hjælpeløse børn.

Flere gange faldt det os ind i bestyrelsen, at når vi nu havde fundet frem til det rigtige sted, så skulle det halvanden meter ringbind, vi efterhånden havde samlet, sendes med venlig hilsen til Dansk Flygtningehjælp.

Det fortjente de halvhjertede kommunalfolk, vi ind imellem mødte, som næsten blot tilbød os lokaliteter på skrømt, fordi det var deres arbejde og det, de blev betalt for. Men: Vor Herre bevares for besværet, hvis det skulle gå hen og blive til noget!

En ostefabrik nede i Haslev på Midsjælland led under, at kun, hvis det hele blev revet ned sten for sten, kunne man slippe af med lugten af gammel ost.

Og Bjørn Wiinblads gamle keramiske fabrik bagved Knabstrup Hovedgård ved Holbæk var en drøm af en fremtidig filmby, men så langt fra alting, kun den romantiske placering talte for. Her kunne etableres en italiensk landsbyidyl som en filmkulisse omkring en kæmpebrønd, der kunne levere vand til kunstige rislende vandløb rundt i gaderne og langs de små Dragør-huse, der var opført til arbejderne lige rundt om fabrikken. Lidt tilbagetrukket i en lille russisk birkeskov lå direktør-boligen, som var et arkitektonisk mesterværk udført af Steen Eiler Rasmussen. En fremtidig æresbolig for en international filmnotabilitet. Et Walt Disney eventyrslot i form af et stort tørretårn til keramikken afrundede hele den lille dødningeagtige idyl. Det hele skulle koste så lidt. Man kunne vel altid begynde i det små!

Tølløse slot blev besøgt og overvejet. En nødlidende højskole ned til fjorden ved Frederikssund, et kulturhus i Frederiksværk, et gammelt slot ved Skælskør og et julemærkehjem på Stevns lige i nærheden af en diskret placeret japansk højskole, der var opført af en japaner, der for mange år siden havde gået på Askov og havde tabt sit hjerte til den danske folkehøjskole. Jeg var såmænd også en sen eftermiddag henne og overveje, om man ikke kunne bruge Sophieholm ved Bagsværd Sø.

Men nu gjaldt det virkeligheden.

Nykøbing Statshospital.

Der var EF strukturfonde og tomme bygninger. Jeg husker ikke hvem fra bestyrelsen, der tog med mig, men der blev budt på frokost på hospitalet og en repræsentant for Vestsjællands Amt var med. Nogle afdelinger var nedlagte, andre var fyldt op med så syge mennesker, at det end ikke var tilladt os at gå derind. Andre afdelinger lå gabende tomme. Det var en forstemmende vandring. På et tidspunkt kom vi igennem værkstederne med de indsatte kriminelle, der var anbragt på ubestemt tid som sindssyge utilregnelige forbrydere, der ikke engang havde kunnet straffes for de forbrydelser, de havde begået. En enkelt

gik med maske for ikke at blive genkendt af de andre indsatte.

I et hjørne sad en meget smuk ung pige. Vore øjne strejfede hinandens. Mine blev hængende i et stort spørgsmålstegn – og jeg hørte ikke, hvad guiden forklarede og fortalte i lang tid derefter. Jeg tænkte på hende resten af dagen.

Da vi gik udenfor på grusgangene imellem afdelingerne, blev vi passeret af en ung mand, der lystigt svingede med sin hue hilsende på forstanderinden, som fulgte os. Da han havde passeret, fortalte forstanderinden med let stemme, at det var en masse-morder, der nu var fuldstændig rask, og var ved at blive udsluset til en dagligdag udenfor sygehuset. Vi nåede omsider helt bagud i det store kompleks, der lå spredt over flere hektar. I nogen afstand opdagede vi en lav grå bygning. Der var nedgravede projektører i marken hele vejen rundt. Fuldstændig afrundet mur, som ingen kunne forcere. Der var knap nok vinduer, men bare små glukker hist og her, højt anbragte. Bygningen var ikke ret stor. Det var Danmarks bedst bevogtede fængsel. Det lignede et nedgravet ørkenfort i jernbeton.

Trods de tusinder af ubenyttede kvadratmeter på dette smukt beliggende sted i Danmark, kunne jeg ikke uanset millioninvesteringer forestille

mig den europæiske filmhøjskole placeret på dette sted. Fortiden havde dræbt det for nutiden.

Peter Duelund og jeg sad en dag på Christianshavn. Der var kommet tilbud om et gods, som var købt af en jydsk entreprenør ved Bogen. Han skulle bare bruge jagten, men kunne for 16 millioner kroner indrette resten af godset til den europæiske filmhøjskole. Han sendte skitser til indretningen. Det måtte vi se!

Der ville snart komme en Storebæltsbro, så Bogen var ikke verdens ende. H. C. Andersen havde overnattet på godset, og H. C. Andersens soveværelse stod der endnu som dengang.

Godset lå smukt, og den lokale erhvervschef viste os stedet sammen med den jyske entreprenør. Frokost. Der var problemer med at få nedlagt landbrugspligten, men det skulle nu nok lykkes den entreprenante entreprenør.

Det skulle senere vise sig, at det kunne han ikke klare. Han måtte sælge hele herligheden og nøjes med at forpagte jagten. Men et nyt begreb dukkede op her ved frokostbordet i det rigelige godsskøkken : Amternes frigørelsesfond. Det var en fond alle amter havde, hvor de penge blev opsamlet, hvormed der blev betalt afgifter for overgang fra land- til byzone. Pengene blev af amterne

brugt til at sætte initiativer igang og ydedes som rente- og afdragsfri lån for en 5-8 årig periode forskellig fra amt til amt, hvorefter de skulle afdrages. Og det havde ingenting med EF at gøre. Erhvervschefen kunne godt mærke, at der kunne komme problemer med at nedlægge godset, så på vej bort anbefalede han Peter Duelund og mig at lægge vejen om ad Dallund slot.

Et slot, der havde ligget på samme sted fra Christian den 2.'s tid.

Smukt lå det ved en sø. Givet af sygekasser, dengang disse blev lagt ind under staten, til en fælleskommunal fynsk fond som rekreationshjem, nu kun halvt belagt, fordi hjemmet havde fået et dårligt ry som afvænningshjem for narkomaner.

Ingen syg tog frivilligt på rekreation på Dallund slot. Lige bag slottet lå to store ladebygninger, nogle af disse, der rundt omkring i de senere år var bygget som oplagringsplads for EFs overskudslagre og en god forretning, hvis man kunne træffe aftale med EF om, at de lejede laderne. Ellers en katastrofe. Og disse her kunne vi få for en slik til filmstudier, informerede erhvervschefen. Men han turde ikke gå med ind – allerede her skulle vi have lugtet luntten.

De ansatte vidste nemlig endnu ikke, at hele herligheden skulle nedlægges.

Sådanne småting bekymrede ikke Peter Duelund og mig. Vi gik ind på slottet og lod os det vise frem. Vi må være blevet opfattet som enten historikere eller bygningsbevarere, for vi blev pænt vist omkring og Peter Duelund var ikke fri for at måle op hist og her og kaste vurderende sideblikke, som var han på eftersyn ved en tvangsauktion.

Så faldt helvede ned over os, da vi officielt søgte om at komme i betragtning. Det var slet ikke til salg! Og skulle det bruges til noget andet skulle det være til rekreativt formål. Samtidig havde vi søgt amtet om 16 millioner fra frigørelsesfondet til det der gods.

Hvordan kunne vi vide, at de lige nøjagtig havde 16 millioner til rådighed (Det havde vi heller ikke haft nogen anelse om). Hvis de havde haft 14 millioner i Amtet havde vi nok kun søgt om 14 millioner. For Fyns amt var vi nogle Københavnersnuder.

Det hele var for idiotisk. Handelsforeninger, udviklingsforeninger og mediecentre på Fyn søgte at støtte os, men vi kunne bare få 8 millioner fra frigørelsesmidlerne, og dem kunne vi jo ikke bruge til noget som helst.

Og dog.

For at vise tempobetegnelsen i dette afsnit, gik der ikke mange dage før en odenseansk entreprenør havde hørt om de 8 millioner og på Christianshavn fremlagde et projekt med et nybyggeri syd for Odense, han havde planer om, og hvor de 8 millioner ville være en tilstrækkelig begyndelse. Han havde nogle skitser og en arkitekt med.

Jeg følte mig ikke sikker på, at Fyn i det hele taget havde det rette sindelag som vært for en international kulturinstitution. Det var nærmest, som om de følte, de gjorde os en tjeneste og ikke omvendt.

Et stort slot nede ved Assens, der blev brugt til mentalt syge, skulle nu nedlægges fortalte en embedsmand fra Fyns Amt i telefonen ind til Kunstbiblioteket.

Den nye politik overfor mentalt syge var at udstationere dem i mindre villaer rundt omkring. Derfor skulle man til over hele landet at nedlægge de store psykiatriske hospitaler. Derfor havde vi modtaget så mange tilbud. Også fra Rødbygård ved Rødbyhavn og Svanegården i Frederiksborg amt, men udenom amtet.

Bestyrelsen besluttede, at Fyn skulle have en sidste chance ,og jeg inviterede bestyrelsesformandens far, arkitekt Thyge Arnfred, med på en besig-

tigelse. Et slot måtte kræve store ombygninger. Og hvad var det for et slot ?

Da vi nærmede os slottet ved Assens kørte vi igennem en lang allé og forbi velholdte avlsbygninger i hvidkalkede kampesten. På pladsen foran den store port stod en stol. Og på stolen sad en ung mand. Han bare sad og bukkede i et væk hovedet forover i en uendelig rytme, som gemte hans hoved en utrøstelig smerte. Han befandt sig helt uforstyrret alene inde i sin egen verden og i en monoton med en metronoms regelmæssighed bukkede han overkroppen forover og bagover.

Han kunne have siddet der i timer dag ud og dag ind, år ud og år ind. Først lod Thyge Arnfred høfligt, som om han slet ikke bemærkede det stakkels menneske.

Han koncentrerede sig i stedet om de smukke avlsbygninger.

Vi blev vist rundt og beså tegninger. Der var kommet en embedsmand fra Fyns Amt. Det havde været et gennemgående træk, at hver gang en arkitekt var blevet spurgt, så havde det vist sig, at vurderingen af ombygningsprisen og nybygningsprisen stort set var den samme alt efter lokal-samfundet, men i reglen liggende omkring 10.000 kr. pr. kvadratmeter. En undtagelse var Sønder-

jylland's amt hvor man kunne ombygge for ca. 4.000 kr.

Alle disse rejser! Og så ringede Jørgen Roos med forslag om et gammelt slot inde i Midtjylland's skove. Han havde telefonnummeret.

Og jeg udarbejdede min tilbagevendende 14 dages liste til bestyrelsen, hvor jeg berettede om samtlige tilbudte lokaliteter med den foreløbige vurdering enten efter besøg eller uden besøg, hvis lokaliteten eller betingelserne var for langt ude.

Nordjyllands Amt

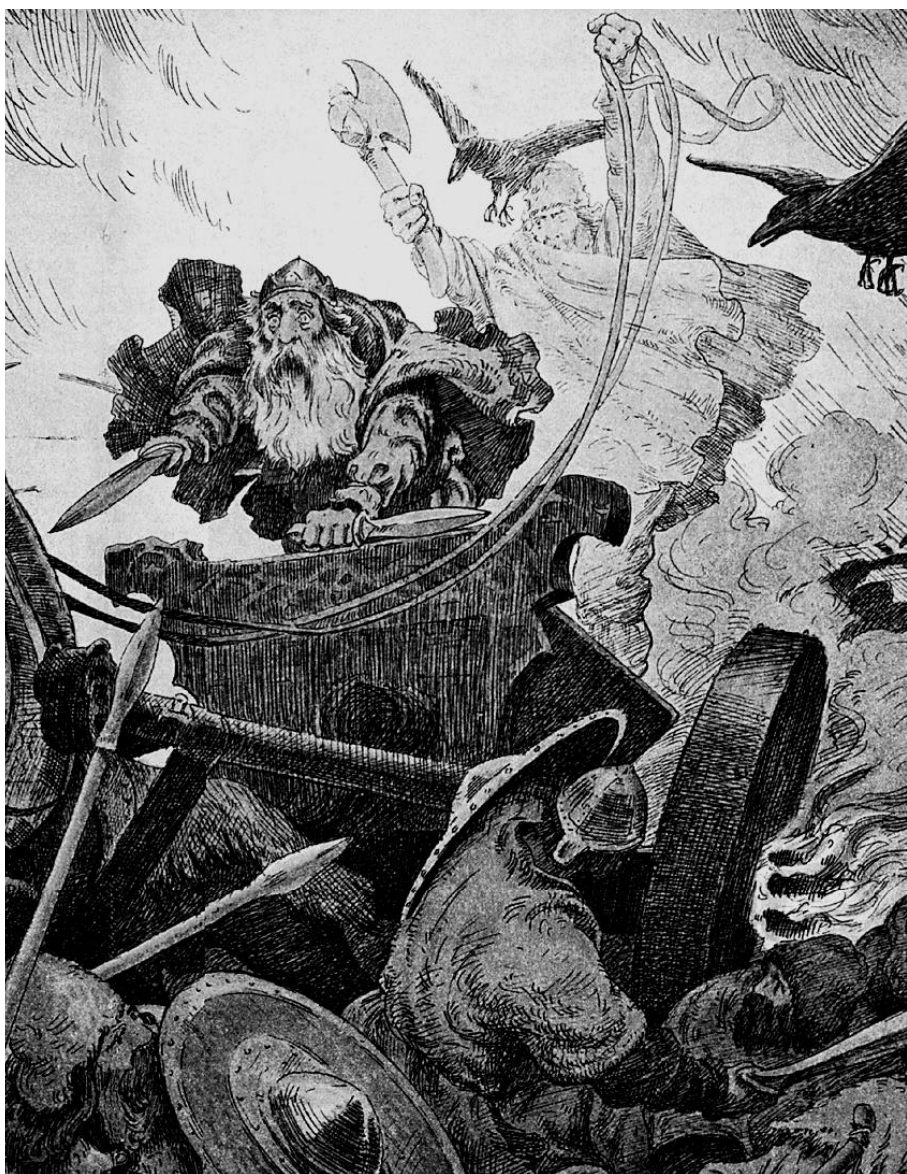
Henning Carlsen og jeg var begge fra Aalborg, og fra en lokal igangsætter med store planer, en af disse brugtvognsinitiativtagere, som denne landsdel er så rig på, havde jeg modtaget oplysninger om en lang række muligheder i det nordjyske. Jeg tror kun, han skulle have nogle få procenter, hvis det lykkedes. Sådan er de nu engang i det nordjyske. Det må man leve med eller flytte fra. Ja, han hjalp mig naturligvis kun af idealisme. Sådan er de også. Det hører med i rituallet. Og så skal man også lige have en historie om, hvor mange penge han havde sat til på sit sidste aldeles idealistiske projekt, som jeg imidlertid fra en kommune i det nordjyske havde læst om. Der var krig mellem borgmesteren og den pågældende, og han var nærmest fremstillet som om han var løbet med kassen.

Han forklarede selv, at kommunen var løbet fra indgåede aftaler.

Man skulle passe på de nordjyder. Sagde han!

Men hvad var der galt med Nordjylland ?

Praktisk talt alting syntes jeg bortset fra de mange millioner, de havde fået i EF's strukturfonde, RENEVAL-millionerne. Og der var ikke rigtig nogen kommuner, der gad tage besværet

Knud Pedersen leder efter en placering i
Nordjyllands Amt.

med at aktivere noget, der kunne bruge penge. Der havde været et forslag fremme på Læsø, men Vor Herre bevares havde kommunalbestyrelsen i Frederikshavn været enige om. Sådan er Nordjylland.

De havde et gods liggende lige udenfor byen. Det kunne vi såmænd få for at sætte det i stand.

En aalborgensisk entreprenør ringede til mig dagligt, og jeg besluttede mig nu for denne sidste rejse, den rejse, der skulle vise sig at ende med en invitation til morgenkaffe hos amtsborgmester Ib Frederiksen, den morgenkaffe drukket af Bing og Grøndahls musselmalede, der skulle ende med et tilsagn om 10 millioner kroner fra frigørelsesmidlerne, hvis vi lagde den europæiske filmhøjskole i Århus Amt.

Tidspunktet var heldigt. For denne sidste rejses formål var led i en udelukkelsesproces, som hidtil havde udelukket Fyns Amt, Storstrøms Amt, de sjællandske amter og Sønderjyllands amt. Ringkøbing amt havde ikke rigtig været på banen.

Geografisk var bestyrelsen heller ikke opstemt over at skulle til Ringkøbing.

Den aalborgensiske entreprenør havde lejet værelse til mig på et hotel, de netop havde bygget. Så ville jeg få lejlighed til at opleve, hvordan man befandt sig i deres byggerier. Ja, Gomorgen.

Da jeg rejste lå der en hotelregning til mig – og den skulle betales af mig personligt – på knap 2.000 kr. Til gengæld havde jeg da også fuldstændig fået afskrevet Nordjyllands amt.

Om formiddagen hentede entreprenøren mig. Han ville vise mig det skønne Vodskov sindssygehospital, som lå i Hammer bakker og kostede Nordjyllands Amt 1 million om året i opvarmning, mens det lå tomt.

De strenge bygninger rummede i de funktionalistiske linier midt i den smukke natur en egen skønhed. Jeg var nu ikke i tvivl om, at jeg sikkert ville komme til at stå alene med den betragtning. Hele byggeriet var opført af arkitekt C. F. Møller, som også havde bygget Århus Universitet. Der var planer om at bruge bygningerne som en efteruddannelsesskole for politiet og politiskole syntes en udmærket anvendelse for mig. Men jeg kunne heller ikke lade være med at overveje hele komplekset i de smukke omgivelser som et Louisiana-sted, – et kunstmuseum i smuk natur i det nordjyske. En kunst-politiskole!

Jeg luftede oven i købet tanken for entreprenøren og foreslog ham, at man flyttede de ikke særlig ophidsende samlinger fra Nordjyllands museum i Alvar Aaltomuseet i grusgraven i Aalborg til Vodskov og overlod Kunstmuseet til den

europæiske filmhøjskole, hvor elevfløjene så kunne bygges rundt om på skrænterne til museet måske af nogle finske arkitekter, der kunne tilpasse sig Aalto-stilen.

Man kan sige hvad man vil om disse nordjyske forretningsfolk. Men de er altid med på den værste, og vi udviklede store planer, mens vi kørte til Frederikshavn for at bese de nedrivningsværdige forblæste godsbygninger, som Frederikshavn havde tilbudt. Det var nærmest en fornøjelsestur. Jeg havde næste dags formiddag en aftale med Aalborgs borgmester Kjær, og blev hentet af den aalborgensiske entreprenør, der spillede en aktiv rolle under hele mit besøg, så jeg mere end een gang fik den tanke, at for ham var det vigtigt, at jeg ikke trådte i forbindelse med andre end hans firma i Aalborg. Sadan noget er de også gode til i det nordjyske. Det viser antallet af udskænkingssteder.

Mødet på Aalborg Rådhus fandt sted i en atmosfære, hvor jeg allerede på bunden af mit hjerte havde afskrevet hele amtet, hele hele amtet. Jeg havde også fået så mange negative udmeldinger om selve amtsborgmester Madsen og hans alt-dominerende amtskommunaldirektør. Jeg tror, de havde problemer med at afse tid til et møde med mig, og det var jo heller ikke befordrende.

Jeg kunne bare tage stilling til Vodskov. Det var amtets tilbud. Og det var lige til at rykke ind i.

Omkring bordet på borgmesterkontoret fortalte jeg om planerne ,og det blev gjort klart for mig, at i hele Aalborg var der intet med mindre jeg kunne tage til takke med en eller anden nedlagt skole.

Og så var det, jeg ikke kunne dy mig.

Uden at fortrække en mine forelagde jeg borgmesteren planen om, at vi flyttede Nordjyllands Kunstmuseum til Vodskov og overdrog Alvar Alto bygningen til den europæiske filmhøjskole.

Min entreprenør var ved at skvatte ned af stolen. Først smilede borgmester Kjær lidt usikkert. De der nordjyder der plejer at være med på den værste. Og i virkeligheden kunne de rende og hoppe. Nu kunne vi bare prøve at få noget sjov ud af de sidste timer i denne min barndomsby. Som en flot sidste gestus til byen fortalte jeg borgmester Kjær, at på denne måde kunne de markedsføre kunstmuseet en gang til overfor et helt andet publikum, for hvem byggeriet ville optræde som noget helt nyt og europæisk. Fra Aalborg gik denne sidste Odyssé – efter jeg havde betalt den dyre hotelregning – videre til Århus, hvor jeg havde aftaler næste dag.

Det er smukt at køre på de jyske motorveje om natten. Hele Jylland ligner en stor ryg, der ligger og sover, og byerne ligger med halvt tillukkede øjne. I Århus bandt jeg min bil fast foran en kro, hvor jeg lejede mig ind. Der var sat en kop musselmalet ekstra frem på Amtsborgmesterens kontor næste morgen. Den var til suppleant i bestyrelsen Stig Krabbe Barfoed fra Århus, som havde lovet at deltage i mødet. Af en eller anden grund var han blevet forhindret, og det blev derfor alene amtsborgmester Ib Frederiksen, amtskommunaldirektøren og mig, der sad denne morgen og drak en kop dampende stærk morgenkaffe, der gjorde os alle godt. Jeg har senere – i den tale amtsborgmesteren holdt ved præsentationen af resultatet af den senere afholdte arkitektkonkurrence – hørt ham berette om sine egne indtryk af dette møde, hvor der ærlig talt heller ikke var meget at lægge på bordet. Men sådan var det jo alle steder. Amtsborgmesteren havde, fortalte han i sin tale, bedt amtskommunaldirektøren undersøge lidt nærmere, hvad dette fantastiske projekt overhovedet drejede sig om. Og hvem var ham der Knud Pedersen, og hvem stod bag ham. Det hele lød lidt for fantastisk. Jeg har sikkert ikke gjort noget for at fremstille projektet mindre fantastisk. Jeg tror nok, jeg lod mig

rive meget med den morgen. Det var endestationen på en lang rejse. Jeg følte mig lidt, som havde jeg været i slag hele tiden, men selvom jeg havde hugget ned for fode, havde jeg tabt hvert slag. Men, havde amtsborgmesteren tænkt, der kunne jo ikke ske noget ved at love nogle penge, hvis vi kunne finde et sted i amtet, for selvfølgelig ville de gerne have en europæisk institution til amtet. Hvem ville ikke det? Hvis der ikke var noget i planerne, så kostede tilbudet jo heller ikke noget. Det var problemet om, hvorvidt man skulle fyre et skud af ind i et buskads hvor noget rørte sig eller vente at se, hvad der kom ud af busken. Han fyrede 10 millioner kr. ind i busken. Han vidste ikke, at jeg sad i mit stille sind og tænkte på Kalø Gods, de smukke bygninger man passerede, når man kørte fra Ebeltoft til Århus. Der var på den tid megen uro om netop dette sted. Når amtsborgmesteren som jeg vidste tog meget aktiv del i disse drøftelser ikke selv nævnte det, måtte det have en grund, så jeg ville ikke spørge.

Efter morgenkaffen og diverse forbindtligheder og løftet om de 10 millioner fra frigørelsesfondet – det var dog noget at komme hjem med for første gang i lang tid – aflagde jeg besøg på Århus rådhus og rådhusets særlige kontor for EF-råd-

givning, der var et af landets mest aktive, der vistnok oven i købet havde et særligt kontor i Bruxelles. Der var specielt for mit projekt ikke meget råd at hente om EF, og der eksisterede ikke i hele Århus en eneste egnet lokalitet. En nedlagt jernbaneremise var en speciel udfordring, en tilbudt skole var nærmest en fornærmelse og hovedbygningen til godset, hvor Team Danmark havde til huse, kunne være egnet, men kun hvis også avlsgården hvor Team Danmark arbejdede hørte med. Og det gjorde den ikke.

På mit forsæde i bilen havde jeg mappen liggende med tilbud fra Mols. Nu var der faktisk 10 millioner kroner fra amtet til Mols, hvis man kunne finde noget, der egnede sig. Jeg vidste ikke på denne dag, at der for mindre end 10 dage siden var kommet et nyt EF-direktiv, som unddrog hele Mols fra strukturfondene og kun lod Samsø tilbage.

Et plejehjem indenfor Rønne kommune og beliggende direkte til Kalø Vig var et af de modtagne tilbud.

Hele plejehjemmet virkede lidt som et papmachébyggeri. Kun beliggenheden var fin. Jeg så i ånden, hvordan speedbåde sejlede eleverne ind til Århus by night hver aften og returnerede på

festaftener med kulørte lamper hængende i guirlander fra mastetoppene.

Kalø Vig lå forførende med sin spejlblanke flade. Det var en udfordring. På skrænten ned mod vandet kunne man i sommeraftenerne sidde og synge af højskolesangbogen, piger og drenge, måneskin og forelskelser. Jeg bladede videre i mine papirer. Så var der Rosenkrandsernes slot Rosenholm i Hornslet. Men jeg havde gjort notat om, at der var problemer med den gamle baronesse, der levede endnu.

Jeg havde talt med baronessens århusianske sagfører før min afrejse til Jylland. Der var mange problemer med det slot, først og fremmest, fordi det var fredet i klasse A og en national helligdom på højde med Koldinghus. Jeg undlod dog ikke at køre derud og sidde og drømme store drømme ved voldgraven.

Her var plads til hele Europas ungdom. Men det krævede et kæmpearbejde og et mere end aktivt byråd at få trukket den torsk i land. Jeg kunne godt skimte den lille bygning nede i parken,, som den århusianske sagfører havde sagt enkebaronessen udmærket kunne flytte ind i. Hvis hun ville. Og det ville hun ikke! Hun var ikke sådan at komme om hjørner med. Hornslets borgmester, kommunalbestyrelse og embedsmænd

bød hun een gang om året til middag på slottet, og hun betragtede dem nærmest som sit tyende. Men netop i denne tid lå hun i et drabeligt skat-teslagsmål med sine middagsgæster fra kommunen. Hun havde som straf undladt at invitere dem til middagsselskab netop i år. Det var ikke særlig befordrende for at skabe visioner for fremtiden.

Borgmesteren havde ikke noget at skulle have sagt over hende. Og hun kunne leve mange år endnu. Ingen kunne vide, at hun ville dø det følgende år.

Indenfor Ebeltofts kommunes grænser og direkte ned til Ebeltoft Vig lå et lille filmatelier, et studie, i nogle små praktiske bygninger. Ejeren havde skrevet til bestyrelsen, og jeg ville aflægge ham en visit. Jeg havde fra anden side hørt, at der var økonomiske problemer. Det var et rigtig baby-Hollywood. Dybe lænestole i moderne arkitektur med moderne kunst på væggene.

Datteren havde en hest, der græssede i en indhegning. Hele denne indhegning kunne anvendes til at bygge på,

- Om jeg ikke ville have en Whisky? For første gang i mit liv så jeg en af disse isterningeknuse-re, som man enten skal have en meget god eller en meget dårlig økonomi for at installere. Jeg var træt af rundturen og fortalte den begejstrede ejer,

Kommunaldirektør
Bent Christiansen

Borgmester
Christian Rose

der førte sig frem i ridebukser og halvt tømte glas, at jeg nu ville tage tilbage til bestyrelsen i København. Det var sikkert, at alting på Mols nu pludselig havde fået særlig interesse efter morgenkaffen hos amtsborgmesteren. Det hele måtte nu komme an på, at bestyrelsesformanden og forstanderen, som ved denne sidste rejses gennemførelse var blevet fundet, men endnu ikke ansat, at disse to og andre fra bestyrelsen ulejlignede sig over til Ebeltoft. Jeg følte mig overbevist om, at det opnåede resultat med de 10 millioner nok skulle få dem til at slå tågelygterne til og afsøge hele egnen.

Få dage efter min hjemkomst rejste Morten Arnfred og Bjørn Erichsen til Mols. Jeg var ikke selv med på denne rejse. Der var kommet et godt sjak ud af de to, og de tog gerne opgaverne alene. Sammen med borgmester Christian Rose fra Ebeltoft og kommunaldirektør Bent Christiansen besøgte det lille filmlaboratorium ved Ebeltoft Vig, og det fremgik snart, at det var meget lidt egnet og for store opgaver ventede, hvis det skulle blive til noget.

På vej væk kørte borgmesteren og kommunaldirektøren i én bil, Morten Arnfred og Bjørn Erichsen i en anden.

- Vi kører lige foran, havde borgmesteren sagt med en hemmelighedsfuld undertone, og lidt henne ad vejen havde de holdt ind til siden og havde gjort tegn til de to filmfolk om at holde ind bag dem.

- Følg lige efter os, havde borgmesteren sagt, og så kørte de to biler op til Skelhøje oppe ved Entreprenørskolen, som en tid havde været forhandlet som egnet sted for en europæisk Filmhøjskole, forhandlinger, der på dramatisk måde var afsluttet uden resultat, men med mange interne slagsmål i entreprenørforeningens bestyrelse. Skelhøje bakker. 9 Hektar naturgrund, en istidsgrund med udsigt over Ebeltoft by og Ebeltoft Vig til den ene side og fra grundens top, ved en gammel bronzealdergravplads, med udsigt til Kattegat i den anden retning.

- Dette her har vi haft liggende til en passende lejlighed, sagde borgmesteren. Og det kan godt være, I ikke kan bruge det sted, vi netop har besøgt. Men vi kan godt bruge jer, og vil tilbyde jer denne grund. Det betyder jo også noget, at amtet er med nu. Og vi kan også gøre noget herfra. Vi er indstillet på at hjælpe den europæiske filmhøjskole til Ebeltoft.

Og det er så forhistorien til, hvorledes bestyrelsen en eftermiddag samledes på Christianshavns Kanal i det store rummelige og hyggelige atelier og havde pålagt sig selv, at nu skulle det besluttes:

En naturskøn grund i Ebeltoft, hvorpå der skulle bygges fra grunden eller Koldinghus, som efter de havde hørt om Århus Amts udspil, nu også havde lovet 10 millioner af frigørelsesfondet under Vejle Amt, hvis vi ville vælge Koldinghus.

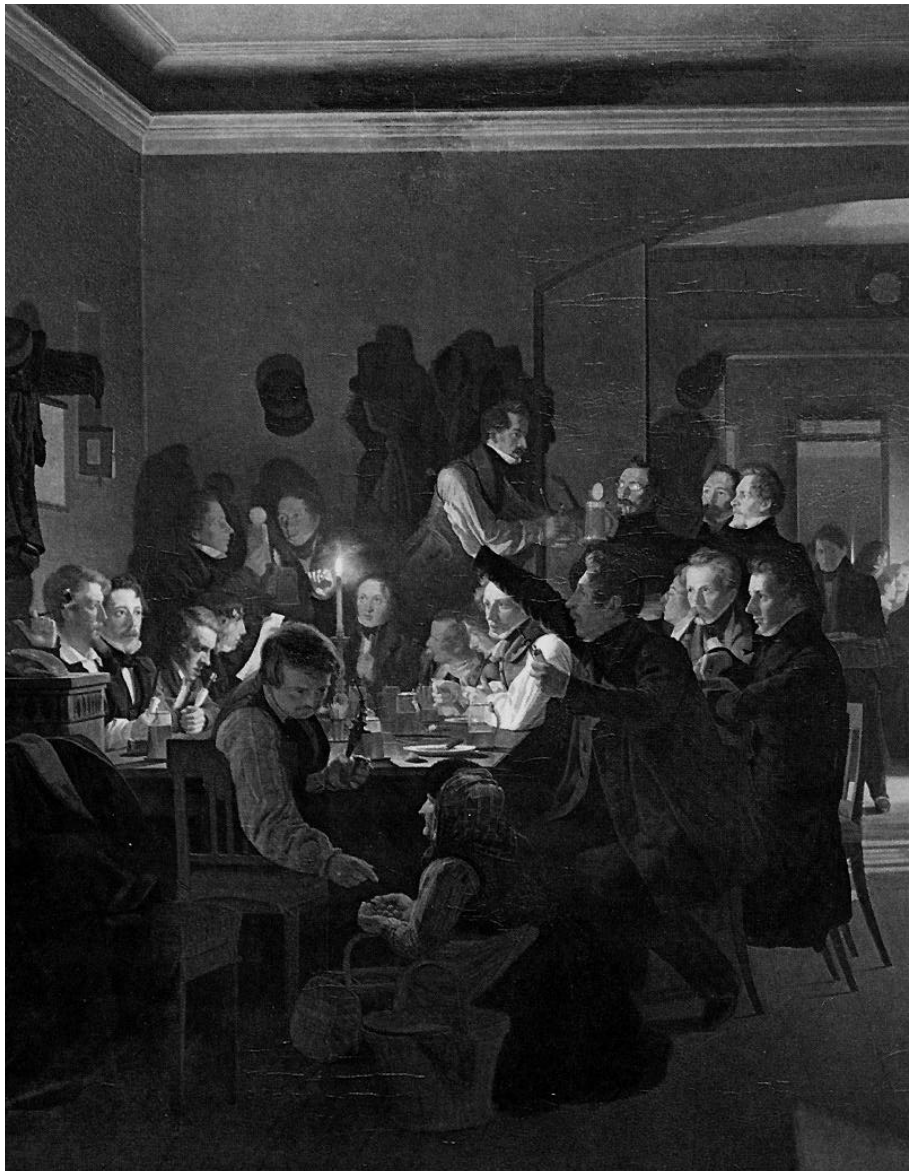
10 millioner var nu kun en madding til at fiske efter meget større beløb. Men samtidig bredte der sig optimisme i bestyrelsen, og jeg havde en mærkelig fornemmelse af, at min tid til at trække mig nærmede sig. Bestyrelsen var også lidt trætte af at høre om de tusinder af kvadratmeter muligheder i et så lille land.

Måske skulle man fortsætte til alle de øvrige EF-lande og på den måde få kortlagt alle ledige slotte, klostre og herregårde i Europa i en kolossal Doomsbook i 12 bind. Hvad ville de ikke tilbyde i Tyskland?

Man kunne slutte det 12 bind med en gennemgang af klostre og gårde på Sicilien. De kunne sikkert også rejse god filmkapital dernede. Jeg tør ikke sige, om formanden for bestyrelsen og forstanderen ville passe fint ind på en lille ter-

rasse dernede med et cocktailglas i hånden og bevæbnede vagter ved indgangen.

Europa har så mange muligheder, at det på dette tidspunkt var svært for mig at se Ebeltoft kunne rumme dem alle. Det skulle jeg efterhånden opdage Ebeltoft kunne.

Bestyrelsesmøde på Christianshavns Kanal.

Bestyrelsen

Det første års tid foregik bestyrelsesmøderne på Christianshavn. De fandt sted hyppigere og hyppigere og trak længere og længere ud. Der var en meget høj mødeprocent, og der blev talt meget. Det vil sige nogle talte meget, andre sad bare og var med.

Det var en meget forskellig samling. Jørgen Roos kom slentrende ind, faldt ned på en stol og kunne ofte sidde trukket helt ind i sig selv uden at sige et muk og uden tilsyneladende at deltage i forhandlingerne. Ingen var dog i tvivl om, at han sad og havde en mening om ethvert spørgsmål.

- Han er bestyrelsens eneste kunstner, betroede Claes Kastholm mig en aften. Formanden for bestyrelsen hørte til den slags bestyrelsesformænd, der leder møderne på den måde, at når ikke andre har ordet, har han det. Det er et spørgsmål om stil, og den ene stil kan være lige så god som den anden.

Ved hans fødder stod en stedse voksende mappe med papirer. Næstformanden, Axel Jepsen, hørte til de mere tavse. Han kunne sidde lange stunder uden at blande sig. Til gengæld startede alle hans indlæg som regel med:

- Til dette vil jeg gerne anføre 3 ting.

De 3 ting varede 9 minutter. Han var kancellisten, embedsmanden, og hans indlæg var omhyggelige, som overstregede og rettede koncepter, der langsomt dikteres, undervejs bliver rettet, bliver fortalt i den ny form, rettet igen og fortalt forfra. Havde han været præst, havde han tømt en kirke. Til gengæld for den lange tid han brugte på de få indlæg, var der dog altid en god del fornuft og forstand i det han sagde.

Omvendt tog jeg for tit ordet, selvom jeg ingenting havde at skulle have sagt.

Anne Eggen, som af profession var journalist på Lorry-Kanalen havde en forfriskende måde at stille lette spørgsmål på, som foretog hun kritiske interviews til sin TV-station. Hun var en af de første til at reagere, da kommunikationen fra de lønnede medarbejdere til bestyrelsen begyndte at svinge.

- Havde hun levet i Tyskland i trediverne, var hun blevet hængt.

Bodil var under møderne konstant beskæftiget med at lave kaffe og servere vand og ved 6-tiden den varme mad, som alle forventede, men som den første lange tid serveredes helt for hendes egen regning og sommetider blev modtaget med lidt for flot selvfølgelighed. Bodil var også bestyrelsens kasserer, og efterhånden som det hele

udviklede sig, brugte hun ulønnet det meste af sin arbejdstid på at føre regnskaber og udbetale penge. Dette kæmpearbejde blev efter min mening også modtaget med lidt for flot selvfølgelighed. Men Bodil beklagede sig ikke.

Henning Carlsens indlæg var ofte pompøse og handlede oftest om noget, han havde oplevet i udlandet. Han stoppede altid op før han nåede frem til mødebordet og studerede de fremlagte tegninger og fotografier fra tilbud om placeringer af højskolen modtaget siden sidste møde. På et stort dobbelt-skrivebord var disse fremlagte. Nogle af bestyrelsesmedlemmerne så dem slet ikke.

I dette var Henning som i så meget andet meget grundig. Hvidt hår og skæg, rød sweater.

Som regel lidt forsinket ankom Claes Kastholm. Det var altid lidt af en tilfældighed, at han var til stede. Var han på udlandsrejse for sin avis opdagede vi det først ved hans udeblivelse. Man skulle ikke vente på ham. Til gengæld blev der altid stille omkring bordet, når han lænede sig frem og først med lav inderlig stemme, og derefter med flammende øjne gav sit definitive besyv med i et eller andet spørgsmål. Spørgsmål afgjordes oftest i overensstemmelse med hans holdning, hvilket kunne gøre det katastrofalt, når hans holdning var forkert.

Har jeg glemt nogle af bestyrelsesmedlemmerne fra den allerførste tid, så har de selv været ude om det.

Det kunne ofte undre, så lidt der blev diskuteret indhold på højskolen, og hvor meget der blev diskuteret den nærmeste fremtids praktiske gøremål. Og kroner og ører. Så længe der manglede millioner, og det gjorde der til sidste øjeblik, så er det måske nok forståeligt. Men når millionerne var der, ville det også være vigtigt at vide, hvad de skulle anvendes til.

Hvad kunne det, for at citere Kirkegaard nytte, at man havde et slot, hvis man opholdt sig i ladebygningerne. Jeg har faktisk oplevet Claes Kastrholm en sen aftentime fyre den salut af, at han overvejede at trække sig, for det hele var ved at udvikle sig til noget helt andet, end han først havde forestillet sig. Han ville håbe den gode Gud ville forskåne os for det værst tænkelige: At vi fik for mange penge.

Hvad var vigtigst, Grundtvig eller filmen? Det levende ord eller det levende billede? Med et internationalt publikum kunne vi i hvert fald godt glemme højskolesangbogen. Eller kunne vi? Hvad drejede det hele sig i grunden om? Jeg var slet ikke sikker på, jeg brød mig om filmmiljøet.

Hvilke kulturpersonligheder ville man kunne forvente som gæstelærere på en europæisk Filmhøjskole?

Det ville ikke være dårligt, hvis en Emil Aarestrup blev horisonteret med en Heinrich Heine. Men hvad vil der ske, hvis det udelukkende bliver filmfolk, der ankommer med deres Samsonite-mapper i hånden og deres filmruller under armen og vil fortælle om deres sidste film?

Dette spørgsmål bliver såvidt jeg kan bedømme skolens vigtigste – og vigtigere end økonomien.

Ud på aftenen blev der delt øl og vand rundt. Men når der henad midnat kun var et enkelt eller to bestyrelsesmedlemmer tilbage kom der en flaske vin eller to fra familiens private vinkælder på bordet. Nu skulle mødet være slut. Jeg skal ikke nærmere beskrive disse aftener og nætters rige indhold af meningsfuld højskolesnak hvor f. eks de ovennævnte eksistentielle spørgsmål blev drøftet.

Fire medlemmer af den første bestyrelse. Fra venstre: Henning Carlsen, Axel Jepsen, Claes Kastholm og Jørgen Roos.

Lidt privat om den der skriver

Om natten efter møderne kunne man ligge i sin seng og tænke videre om alt dette, som ikke nåede frem ved mødernes stedse mere og mere praktiske drøftelser. At s t a r t e en højskole er som at v æ r e på højskole.

Efter møderne kunne man ligge og huske enkelte brokker. Henning Carlsen havde en aften haft en fin vision om, at man skulle søge om sendetilladelse, så man kunne sende programmer ud i området. Jeg filede lidt på ideen og lå under dynen og forestillede mig i stedet, at der var fjernsyn på alle elevværelserne og hver aften blev der sendt nyheder, fiktion og faktion, reklamer, sladder og portrætter af eleverne, lavet af dem selv i løbet af dagen. Ak gid man var 35 år yngre. Så ville det være en pragtfuld udfordring at være lærer på sådan en højskole.

Jeg var for gammel til, at jeg kunne forestille mig selv i rollen som elev.

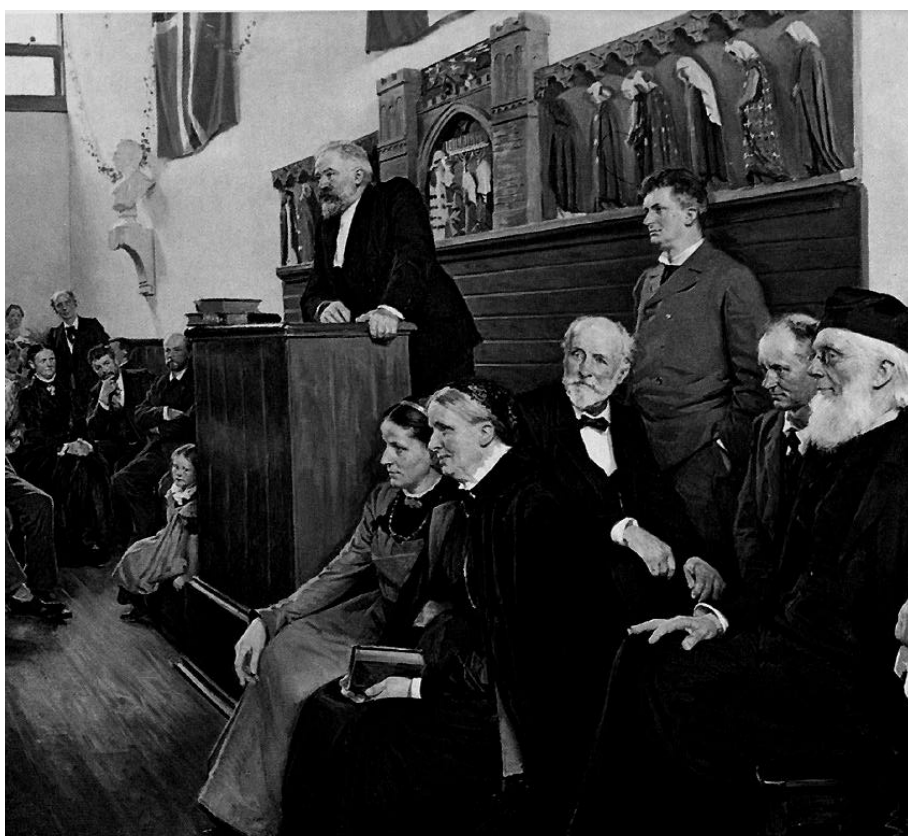
Da jeg var dreng ejede min far en gammel Nash. Det vil sige, den var slet ikke gammel, men en ny flot 1935-model med en tynd gul guldstribe malet hele vejen langs siden og rundt omkring den store kuffert, der sad bag på. Bag forsæderne var

der to børnesæder, man kunne slå op og på den måde kunne der sidde 6 mennesker i bilen.

I den store Nash kørte min far med hele familien rundt til alle højskoler på Fyn.

På den anden side af gaden, på Vestre Stationsvej i Odense, hvor min fars præstegård lå, var der en Shell-tank, hvor vi tankede bilen op, før vi kørte. Shell-tanken bestod af små obeliskformede gule Shell-standere, der havde en pumpe, således at man kunne pumpe 5 liter op ad gangen i et højt glas. Når glasset var fyldt, lukkede man de 5 liter ind i bilens benzintank.

Tanken blev passet af ejeren, der hed Oxholm. Min far fortalte, at det var en meget fin familie, så han måtte bestemt være det sorte får i familien, når han kun havde en benzintank. Oxholm havde Odense bys største underbid. Benzintanken var også taxaholdeplads, og fra det lille kontor, hvor Oxholm sad og skrev store 3-taller og 2-taller på sine regnskabsark, var der en luge ind til chaufførernes varmetue, hvor de sad og røg pibe og ventede på tur. En dag tog en af taxachaufførerne mig med ud på en køretur, som jeg fortalte mine forældre om, da jeg kom hjem. Næste dag hentede politiet taxachaufføren og satte ham i fængsel.

Statens Filmskole i København diskuterer bekymret den europæiske filmhøjskoles oprettelse.

Vi kørte oftest til Middelfart højskole, hvor forstanderen hed Skovrup og til Ryslinge højskole, hvor forstanderen hed Monrad. Men vi kom ind imellem også til nogle steder, hvor en masse mennesker var forsamlede, men hvor der ikke var nogen højskole. Det var højskoleforeninger. Der holdt min far foredrag om "Det levende ord", sommetider i fri luft, hvor der var stillet bænke op på en fodboldbane... måske, når jeg tænker efter, var det kun en håndboldbane. En gang imellem kørte min far også i sin store Nash til Vallekilde højskole på Sjælland. Den havde min morfar været med til at starte.

Men hver sommer kørte hele familien til Kerteminde højskole, hvor vi boede hele sommerferien, mens min far holdt foredrag for eleverne hver dag. Han holdt foredrag om Grundtvig og om "Den danske sangskat". Dagligt spillede han tennis med de andre lærere i middagspausen. Og vi spiste i en stor spisesal sammen med alle eleverne. I spisesalen var der udskåret træ i høje paneler og malerier med scener fra Danmarks-historien på alle væggene. Der blev hele tiden sunget, og det var altid min far, der sang for. Det var, som om hans stemme løb lidt foran de andre, der prøvede at indhente ham. Hvis der var nogen, der var lige ved at indhente ham, så min far bare

vredt på ham, så holdt han sig lidt tilbage igen. Min far var både større og tykkere end nogen af de andre lærere. Vi børn troede også, han var lidt bedre.

Min mor sad oftest ude i haven i en flugtstol under en stor solparasol. Hun var – som jeg husker hende fra dengang – altid i hvidt med en stor hvid hat. Hendes hår var fletninger, der var rullet sammen i snegle omkring begge ørerne. Hun sad altid begravet i den nyeste litteratur, og både lærere og elever elskede at sætte sig hen i græsset ved hendes flugtstol og tale med hende. Så sænkede hun bogen ned i skødet, og hun kunne lytte, så folk altid sagde meget mere til hende, end de først havde tænkt sig.

I den grønne lund bagved den gamle røde højskolebygning med de takkede gavle dansede unge piger i knælange blå gymnastikkjoler gymnastiske danse, mens de sang "Vipper og springe over klinge". De svedte under armene, og jeg kunne ikke forstå, hvorfor de mandlige elever kunne stå i timevis og følge pigernes dans.

Ja, erindringen om disse piger har hele mit voksne liv stået for det, jeg forstod ved nationale, ærbare, uskyldige, danske højskolepiger. Det var i 30-erne, så der har sikkert også over hele sceneriet hvilet et svagt skær af nationalsocialisme

som almindeligt udtryk for tidsånden i disse kredse. Man havde ikke sociale interesser i min fars grundtvigianske venstrekredse, som var datidens højskolemiljø.

Imellem de høje lindetræer, der omgav lunden, oplevede jeg højskoleelevernes opførelse af Christian Winthers "Hjortens Flugt". Enkelte vers blev uforglemmelige for mig:

Hvor tindrer nu min stjerne,
hvor dølger sig min skat
dig søger jo så gerne
min sjæl ved dag og nat

Hver nat den er vor sommer
dens blomster ere vi
når dagen den kommer
er vor sommer forbi...

Hvordan lyder sådan et digt på en europæisk filmhøjskole? Er det holdt op med at eksistere?

Det må naturligvis være en forskydning i erindrungen, men jeg synes ganske bestemt, jeg kan huske en stor levende kronhjort komme jagende igennem Lunden lige på det rigtige sted i handlingen.

På lundens grønne skrænter kunne vi bagefter sidde, piger, drenge, lærere og familier i timevis i sommernatten, mens skrænterne blev mørkere og mørkere og stemmerne lysere og lysere, efterhånden som de ældre trak sig tilbage.

Arkitektkonkurrencen

De ind imellem hyggelige men oftest alt for langvarige bestyrelsesmøder havde i denne første tid gjort atelieret på Christianshavn til samlingsstedet for arbejdet med ideen om at oprette en europæisk filmhøjskole. Jeg føler mig ikke overbevist om, at det havde været muligt at oprette den første støttekreds, om ikke denne i filmkredse helt neutrale lokalitet havde været til Kunstbibliotekets disposition for dyre penge.

Jeg er heller ikke sikker på, det hele var blevet til noget, hvis ikke dette sted havde været til disposition for møder med Århus Amtsborgmester, politikere og andre, som i det 200 kvadratmeter store rum, der lå som salondækket på en større færg, havde været der som en fascinerende skal om en fascinerende nød, vi sad 10 mennesker i flok for at knække omkring det hvide runde mødebord. Her holdtes møder med fond-raise-re, med formanden for Bikubens Fond, med ansøgerne til forstanderposten, og også med en ekspert, der kunne rådgive bestyrelsen om hvilke danske arkitektfirmaer, der skulle inviteres til den indbudte arkitektkonkurrence, som bestyrelsen havde aftalt, for at finde det helt rigtige

bygningsværk til det ambitiøse projekt, der skulle realiseres på den smukke mark ved Ebeltoft.

Jeg syntes, det var vigtigt at have blot en enkelt udenlandsk repræsentant med og havde ringet den finske ambassade op og spurgt, om ikke der var nogle talentfulde finske arkitekter, man kunne indbyde.

Jeg fik en dansk kontaktperson, der forsynede mig med litteratur om bl. a. et par yngre finske arkitekter, der foruden andre ting, havde bygget Helsinkis videnskabscenter Heureka. Jeg ville gerne have dem med og kom til at vise nogle spændende eksperimenterende bygningsværker, som slet ikke var udført af dem for at overtale bestyrelsen. Ja, det var det eneste ene meget lille snydenummer i al den tid. Eksperten, som vi havde bedt råde os, udpegede nogle betydelige danske arkitektfirmaer, bl. a. Henning Larsen, 3 X Nielsen, Vandkunsten og endnu et par arkitektfirmaer, og det besluttedes også at indbyde de to finske arkitekter.

Der blev udpeget en bedømmelseskomite med Henning Carlsen som formand, og imod mit princip lod jeg mig vælge ind i bedømmelsesudvalget. Der hører mange formalia til en sådan konkurrence, og den kostede mere end en halv million, som vi måtte tage af de midler, som Århus

Amt havde bevilliget. Uden et konkret forslag til en højskole, ville det blive vanskeligt om ikke umuligt at rejse flere penge, så der blev fyret kul under den konkurrence.

Der blev givet en meget kort tidsfrist og arkitektsammenslutningen, som kontrollerede hele forløbet, formulerede betingelserne i det sprog, som kun arkitekter forstår og med lige vilkår for alle.

På afleveringsdagen blev de anonymt indleverede projekter modtaget og ophængt på atelieret på Christianshavn af repræsentanten for arkitektsammenslutningen, konkurrencens sekretær, som fulgte konkurrencen for at overse, at alle de strenge regler blev nøje overholdt.

Det var spændende at se de vidt forskellige løsninger. Arkitekten Allan de Waal og en norsk arkitekt var udpeget af arkitektforeningen som fagdommere, og da det hele startede i al fredelighed, var der ingen, der anede, at et af den europæiske filmhøjskoles største dramaer skulle udspilles her i løbet af de næste dage.

Henning Carlsen var fløjet hjem fra Los Angeles for at lede bedømmelsesudvalgets arbejde. Bestyrelsesformanden var inhabil, fordi hans bror var blandt de indbudte arkitekter. Forstander Bjørn Erichsen var medlem af komiteen. Der står

meget på spil både for os og for de deltagende arkitekter, så forløbet udvikler sig efter strenge regler. På alle væggene hang tegninger. Løsningerne var vidt forskellige.

Alle havde deres særlige kvaliteter. Med mellemrum gled øjnene hen forbi det lettest skitserede, som kunne minde om et Malewitz-maleri med en stor bygningskrop, der skar sig tværs henover den dybe slugt, som var en del af filmhøjskolens landskab i Ebeltoft. Det så strengt og formelt ud til forskel fra en hyggelig Dragør-lignende samling småhuse forbundet med trapper og idyl, som repræsenterede det helt modsatte. Bagved den let skitserede bygnings krop, der på det ene projekt skar sig over slugten lå en buet banan med elevfløje. Det var svært at forestille sig, at den store krop, der skulle fremstilles i stål kunne have noget at gøre med en dansk folkehøjskole, og de traditionelle forestillinger om de røde takkede gavle og de høje lindetræer, sådan som de havde set ud lige siden Grundtvigs tid.

Jeg husker, jeg tænkte en kort overgang: Man skal huske på, at om 5 år kan det være, at forstanderen her bliver en nåletribet japansk filmentusiast udstationeret af SONY. Men jeg sagde det ikke højt. De faglige arkitektdommere gennemgik hvert enkelt projekt i objektiv og neu-

tral form, fremhævende hvert projekts fortrin for de øvrige. Frustrationerne begyndte så småt at indfinde sig. Der kunne godt hurtigt opnås enighed om, at et par af projekterne ikke kunne måle sig i konkurrencen. Vi læge dommere var naturligvis ikke klar over, hvem der havde stået for dem. Men problemet opstod omkring de to til tre projekter, som alle med høje kvaliteter repræsenterede forskelle i stil og ideologi. Det var den europæiske filmhøjskoles første konfrontation med sit eget ambitionsniveau og vore forestillingers første visuelle virkeliggørelse. Dette var en stor oplevelse.

Tegningerne med den lille samling huse, der var forbundet med trapper, så smittende ud. Et intimt miljø. Det måtte bestemt være et af de dansk arkitektfirmaer. Men var det det, der var brug for? Og det var et af konkurrencens tabuer at begynde at gætte navne, ikke engang på tomandshånd var dette tilstedeligt.

Vi skal bygge for fremtiden. Der gik meget lang tid, før der kun var to projekter tilbage. De andre blev simpelthen taget ned fra væggene, og diskussionerne begyndte: De hyggelige småklynger af huse eller det strenge arkitektoniske lokomotiv.

Dagen sluttede uden afgørelse. Næste dag skulle vi mødes. Afgørelsen skulle falde den dag, for den norske dommer skulle flyve hjem dagen efter. Og der skulle forinden skrives rapport af fagdommerne. Sådan er reglerne.

Der var bestilt middag ude i byen. Den skulle komme kl. 18. På den tid gik alle medlemmerne i bedømmelsesudvalget rundt på gulvet både i direkte og indirekte forstand. Der diskuteredes i små grupper. Det blev i et chokerende øjeblik klart, at der ikke kunne opnås enighed. Det blev klart, at bestyrelsen, uden at være blevet konfronteret med dette tidligere, bestod af to helt modsat rettede livsholdninger.

Det blev også klart at rumskibet, Malewitz-bygningen, som ville blive en trestjernet arkitektonisk perle af international kvalitet, blev foretrukket af nogle, mens lige så mange, der tænkte i traditionelle højskolebaner, fandt den selvsamme bygning umenneskelig, uhyggelig, afvisende og alt for streng. De små huse indbød til varme og udfoldelse.

Jeg havde gjort min stilling op. Men det stod lige. Kun hvis en af fagdommerne ville vige sit synspunkt, kunne der skabes spinkelt flertal for det ene projekt. Han var ikke tilbøjelig til et

sådant kompromis. Bodil tilbød at være den, der skiftede side.

Henning Carlsen forbød, at nogen skiftede indstilling for bekvemmeligheds skyld. Hver især sad vi og talte på fingrene. Der var flertal for Malewitz, hvem fanden der så havde tegnet det.

Der blev nu åben krig. Det var to verdener, der stod overfor hinanden. To ideologier, den ene lige så god som den anden. På sin vis var begge løsninger muligheder. Måske var Malewitz-løsningen lidt mere modig. Men det var også, fordi den var mere risikabel.

Maden var kommet kl. 18. Den stod nu ved 22-tiden og var blevet ligeså iskold som hele atmosfæren. Der var en fjendtlig holdning mellem de to grupper. Det stod klart, at ingen havde lyst til at sætte sig til at spise ved samme bord. Enkelte snuppede en tallerken og stillede sig hen i en krog. Sekretæren fra arkitektforeningen fortalte mig senere, at han aldrig havde oplevet noget lignende. Det ville ikke være rigtigt at udpensle den blodige borgerkrig i denne lukkede kreds nærmere.

Flertallet blev erkendt. Den ene halvdel af udvælgelsesudvalget sad med mørke miner, og vinderne sad med dårlig samvittighed. Det var en gro-

tesk situation. Vinderne begyndte at undskylde sig og taberne blev grovere og grovere. Personlig har jeg aldrig oplevet en sådan situation. Og ingen turde vise glæde over at have nået denne 600. 000 krs milepæl, prisen for arkitektkonkurrencen.

Vinderne strakte hånden ud til taberne.

Nej, så nemt var det ikke.

Helt groteske situationer opstod. Ingen rokkede sig en tomme. Fagdommerne var på vindernes side. Det ville have udløst en eksplosion, hvis en havde foreslået at udbringe en skål for vinderprojektet, eller blot havde smilet en smule. Vinderne var overladt til at gå rundt med en sur beklagende mine. Og sådan sluttede denne vigtige epoke.

Det tjener dommerkomiteen til megen ære, at det blev vedtaget, at taberne skulle have lov at gennemgå projektet med vinderarkitekterne med henblik på at gøre det prægtige bygningsværk lidt mere spiseligt. Kuverten med vinderarkitekternes navne blev åbnet under et højtideligt ceremoniel af formanden for udvalget assisteret af sekretæren fra arkitektforeningen. Det var de to finske arkitekter Mikko Heikkinen og Markku Komonen, der havde vundet foran de fremtrædende danske arkitekter.

Det behøver ikke være nogen hemmelighed – da det senere er officielt erkendt af ham selv – at forstanderen, der var den eneste af de tilstedeværende, der skulle leve i den arkitektur, var på tabernes side, og var helt fordømmende og urokkelig i sin foragt for flertallets beslutning. Han erkendte i en smuk tale den sidste aften før de første elever skulle komme, at han fra at hade det byggeprojekt ,nu havde den tilståelse at gøre, at nu elskede han den bygning.

Han tilføjede, at hans oprindelige uvilje måske skyldtes manglen på evne til at studere arkitekttegninger. Men den mangel havde vi øvrige lægedommere måske også. Jeg for min part blev i hvert fald ganske overvældet, da bygningen begyndte at vokse op i Ebeltoft, og den kolossale størrelse af studiebygningen med administrationskontorerne, og de to biografer og aulaen begyndte at tage form.

Det var som en atlanterhavsdamper, som Queen Elizabeth II. Taberne, eller skal vi med en lidt finere betegnelse kalde det mindretallet, fik den overenskomst med arkitekterne, at den elegant buede banan blev vendt om ,så den ikke vendte ryggen mod studiebygningen, men ligesom favnede den ved at vende indad. Arkitektonisk var

det et tab, fordi den bortvendte banan netop understregede strengheden og spændstigheden i bygningskomplekset, men menneskeligt set, som højskoledel, var det måske til at leve med dette omend ret store ændringsforslag.

Det medførte f. eks. at elevværelserne i stedet for at have udsigt ind over Ebeltoft Vig fik udsigt mod en græsmark, hvoraf de, der boede på første sal dog kunne se op imod den gamle bronzealdergravhøj, der afsluttede grunden.

Bortset fra Alvar Aaltos kunstmuseum i Ålborg er det flere hundrede år siden, at udenlandske arkitekter har fået lov til at bygge i Danmark. Selvom de finske arkitekter fortalte dette med stolthed, og havde deres oplysninger fra danske kolleger, er jeg ikke helt sikker på, det kan være rigtigt. Men en majestætisk og enestående bygning blev det.

Fra Information har jeg lyst til at citere en artikel skrevet af arkitekt Allan de Waal om søndagen, inden de første elever skulle ankomme. Han var som bekendt en af de to fagdommere.

... Konkurrencens dommerkomite har haft en benhård diskussion om, hvorvidt europæisk conferenceesprit eller dansk højskolemøf skulle have

første prioritet i bedømmelsen. (...) Og slag er der også i huset. Ikke slag i luften, men *gennem* luften, som klare rum og skærme i landskabet. Bygningsanlægget udgøres (...) af tre hovedelementer i landskabet – kursusbygningen med foyer og studier på tværs af kløften, lærerboligerne som dominobrikker på kanten af skrænten, og bag hovedfløjen et halvcirkelslag med hver sin kantede opholdsstue.

Den kombinerede foyer og spisesal med højt hævet gangbro (giver)udsigt ned over bakkerne og Ebeltoft Vig, og der er indgang til biografen i den ene og til studierne i den anden ende af det lange hus på tværs af kløften

Den høje foyer med åben køkkenskranke er husets krydsfelt, hvor eleverne kommer over fra værelsesfløjene og biografgængere eller gæster ind fra gangbroen over kløften. Aftenbelysningen i foyeren klares med stearinlys på bordene og filmprojektører på skinner højt oppe under loftet. Så i skumringen, når sidste solstreg har forladt de hvide vægge og projektørernes skygge er ved at tage over, træder to indskudte kasser i foyrens bagvæg frem som filmkulisser – et lydstudie i røde mursten og køkkenet i kobberbeklædning.

I Informations leder skriver Allan de Waal samme dag bl. a. følgende:

Går man tur i de fyrrebevoksede højder kan parcelhuskvarteret rundt om godt minde om noget fra Twin Peaks. Dalen under hovedbygningen kunne godt danne ramme om en western af Lars von Trier, eller være Set-up for en St. St. Blicher-musical fra Metronome. Og bliver man indendørs i højskolefoyeren kunne det være Styrmand Carlsen og hans Flamme, der holdt vagt på broen for at styre uden om Fregatten Jylland og luft-havnen i Tirstrup.

Lederen blev bragt under overskriften "Dream Valley".

Den søndag var der også artikler i andre aviser, og Jyllandsposten bragte et interview med formanden for bestyrelsen, filminstruktøren Morten Arnfred. I interviewets afsnit om forhistorien udtaler Morten Arnfred:

- Den europæiske filmhøjskole blev startet ved at Henning Carlsen ringede mig op en gang for ca. 3 år siden og spurgte, om jeg ikke ville være med til at lave en europæisk filmhøjskole og være formand for bestyrelsen. Det sagde jeg, at jeg gerne ville på betingelse af, at der hurtigt blev fun-

det en forstander. Og det blev der. Det blev som
bekendt Bjørn Erichsen.

Sic!

Og det kan jeg skrive en så lang historie om!
Når det kan fortælles så kort! Som en cigaret, der
skoddes i askebægeret.

Til Kortfilm i Kiel

På et af bestyrelsesmøderne, der efterhånden udelukkende drejede sig om flere penge og forhøjelse af budgetter vedtaget ved det foregående møde, havde Claes Kastholm på sin egen stilfærdige måde taget ordet og spurgt, om ikke bestyrelsen syntes, det ville være en god ide at forsøge at få f. eks. 300.000 DM ud af Bjørn Engholm, der var ministerpræsident for Schleswig-Holsten, og som både havde kulturelle interesser og interesse for et tættere samarbejde med Norden.

- Skulle vi ikke overdrage denne specialopgave til Knud. Det tror jeg lige vil være noget for ham, sagde Claes.

Jeg takkede for tilliden. Jeg havde nu den opfattelse, at hvis det var svært at få åbnet danske pengeskasser, så ville det være dobbelt så svært at få åbnet udenlandske. Men for sportens skyld ville jeg gerne gøre et forsøg, hvis jeg kunne få Carl Nørrested med. Carl Nørrested sad lige overfor mig ved bordet med et overrasket smil i øjenkrogene.

- Hvad er han ude på?, syntes hans blik at spørge.

Få måneder forinden havde jeg mødt Carl Nørrested på trappen til Statens Museum for Kunst,

hvor han netop havde indrettet en biograf, der skulle vise kunstneriske film. Han var magister i filmvidenskab og havde undervist på universitetet. Nu var han arbejdsløs, men havde påtaget sig at indrette den netop færdigbyggede biograf. Jeg kendte kun Carl løseligt som eksperimenterende, en af dem, vi netop manglede en repræsentant for i bestyrelsen, og mens vi stod og hang på den store stentrappe ind til de fine samlinger, spurgte jeg ham, om han ikke kunne tænke sig at blive foreslået til bestyrelsen for Filmhøjskolen. Han sagde ja med en velvilje, som havde jeg tilbudt ham rollen som førsteelsker i en Greta Garbo-film.

Carl Nørrested er barnebarn af Fyrtårnet, og til trods for, at han er et omvandrende filmleksikon, står han oftest som 22 lukkede bind i en reol. Åbner man et bind forbløffes man over hans viden.

Det var Carl Nørrested, bestyrelsen henvendte sig til efter hans optagelse, da Frederiksberg Sparerkasses Fond gerne ville give os en million kroner, hvis vi kunne henvise til en eller anden tilknytning mellem Frederiksberg og filmen. Carl havde undersøgt sagen og kunne fortælle, at Carl Th. Dreyer havde boet på Frederiksberg hele sit liv, og ved elegant at kalde vejen op til Filmhøj-

skolen i Ebeltoft for Carl Th. Dreyersvej, var der nu kommet en million mere i kassen.

Vi skulle tage toget til Kiel og den Schleswig-holstenske Landdag. 2. klasse, og jeg kunne rejse på 65 billet. Sådan noget havde bestyrelsen godt af at lære lidt af. Og det var også helt i Carl Nørresteds ånd. Han bar skuldertaske.

Jeg havde forinden afrejsen til Kiel bombarderet Staatsamtet med breve og forespørgsler om et møde direkte med Bjørn Engholm. Carl og jeg havde psykoanalyseret hans ansigtstræk i en TV-udsendelse og vi indså snart, at vi måtte leve med, at det ville blive umuligt at træffe Bjørn Engholm personligt. Han var lige midt i en valgkamp, hvor han var opstillet som kanslerkandidat for SPD, og hele hans kalender var overbroderet med aftaler.

Det hjalp ikke engang, at Claes Kastholm fremskaffede en introduktionsskrivelse fra musikforlægger Wilhelm Hansens enke, som var personlig ven med Bjørn Engholm. Men embedsmænd på højeste niveau kunne vi få en aftale med, og en middagsstund satte Carl Nørrested og jeg hinanden stævne på hovedbanegården.

- Lübeck er meget smukkere end Kiel, startede Carl med at sige, da ekspressen satte sig igang. Skulle vi ikke hellere tage til Lübeck? Tonen var

slået an. Vi var næppe kommet forbi spøgelsesbyen Høje Tåstrup, før jeg halede en dansk tysk ordbog op af mappen. Hvad han ville sige til at vi tog et lille repetitionskursus i tysk? Det er forbløffende, så få mennesker i udlandet, der taler andet end deres hjemlands sprog.

Carl afviste mig hånligt. Han var helt hjemme i det tyske. Jeg kunne blot stille ham på en prøve, hvis jeg havde lyst.

- Hvad hedder mursten ? spurgte jeg, og han sad længe med sit uudgrundelige smil, mens skinneskifterne talte sekunderne under fødderne på os. 20 sekunder gik.

- Spørg om noget andet.

- En sponsoreringsaftale ? Ja, bare en aftale. Hvad hedder det?

- Hold så op, grinede Carl Nørrested. Du spørger mig kun om det, jeg ikke ved. Vil du ikke hellere vide, hvad 300. 000 DM hedder? Det hedder drei hundred tausend D-Mark.

Selvom Carl var barnebarn af Fyrtårnet, så mindede han faktisk mere om Bivognen specielt i hans størrelsesforhold til mig, og først og fremmest den måde smilehullerne sad i hans mundvige...

Da vi i mørkningen ankom til Kieler Hauptbahnhof, medbragte vi en af disse små transpor-

table rullekufferter imellem os. Med en snor i, så den lignede en lille moppe på fire lave ben udgjorde vi et godt bud på en ny dansk stumfilm med titlen Flugten til Amerika.... i den forkerte retning... og på den forkerte tid, men med de samme forventninger. Moppen trillede og sprang henover fortovet. Med en verdensmands flegma viftede jeg en taxi hen foran os, som man vifter en måge væk fra toppen af en bundgarnspæl.

- Hotel Neue Europa, sagde jeg.

Chaufføren kunne dårligt nå at skifte til 2 gear før vi var fremme ved hotellet, som lå lige på den anden side af gaden overfor stationen. Efter jakken, som jeg skulle bære ved morgendagens forhandlinger, var hængt pænt på bøjle i hotelværelsets garderober, begav vi os ud at spise.

Vi tog os god tid. Dette skulle baseres på grundighed som alt i denne sag. Netop i en provinsby sætter i hvert fald en enkelt restaurant en ære i at være enestående. Carl Nørrested kiggede ind gennem alle vinduer.

- Der må være en luksusrestaurant et eller andet sted.

Vi fandt en diskret placeret restaurant. Udenfor hang et lige så diskret placeret skilt hvorpå der stod "Denne restaurant er udvalgt som et af

Tysklands 10 fineste køkkener”. Carl Nørrested og jeg så på hinanden.

Vi vidste, at bestyrelsen havde fået 800. 000 kr. af EFs Media Business School fond, og at disse penge udelukkende måtte bruges til at rejse op, “til at udbygge det europæiske netværk”. Sådan var det formuleret. Og vi vidste også, at bestyrelsen havde nogle helvedes problemer med at få brugt alle pengene, så man kunne forsvare at søge om de samme penge til næste år. Her kunne vi da godt tilbyde en hjælpende hånd.

En italiensk mafiabandeleder åbnede den låste dør, da vi pænt bankede på. Vi iførte os vores mest forbindtlige smil, mens han sa op og ned ad os.

- Beklaget, sagde han så. Restaurationen er udlejet i aften til et privat selskab.

Et hastigt blik forbi den sikkert tungt bevæbnede gangster overbeviste os om, at der ikke sad en kat ved nogen af de små borde inde i restaurationen. De havde sikkert kokainaften i køkkenet. Vi var skuffede. Enten skulle vi lave en TV-serie her eller... Sådan en historie ender selvfølgelig på en Mc Donaldlignende bar. Ellers ville den ikke være værd at nævne.

Næste morgen var vi i god tid ude ved Staatsamtet, som lå i den anden ende af byen. Under udøvelsen af vores indarbejdede modsat-al-fornuft-metode, spadserede vi hele vejen med den tunge moppe af en kufferthund trillende imellem os eller bag os, eller den ene på vagt for at efterse, den anden ikke får den livagtige vasketøjsbylt til at skvatte ned i rendestenen.

Vi var dem allesammen: Gøg og Gokke. Fyrtårnet og Bivognen, Brüel og Kjær, Henriques og Løvingreen.

- De kan ikke sige nej, ytrede jeg med stoisk ro på et tidspunkt, hvor Carl lå på alle fire i rendestenen i et forsøg på at få kufferten på højkant. Moppen var faldet omkuld.

Den første vi skulle møde var Schleswig-Holstens kulturchef Freiherr von Randow. Han var mægløst sympatisk. Vi skulle senere gense denne unge mand og hans kone ved grundstensnedlæggelsen i Ebeltoft. Jeg tror, der var stor gensidig sympati, og han fortalte med humor og intimitet, at vi ikke skulle tro, tyskerne i Schleswig-Holsten ikke følte sig meget mere i familie med danskerne end med andre tyskere.

Von Randow fortalte om de Lübecker filmdage, som havde vist skandinaviske film een gang om året lige siden krigens afslutning for at søge gen-

oprettet, hvad der under krigen blev forbrudt. For at klare finansieringen havde man nu indført også baltiske film i Lübeckerfilmdagene. Det åbnede EF-kasser og hans højeste chef, departementchefen lige under Bjørn Engholm, som vi skulle besøge om nøjagtig et kvarter – han så tysk disciplineret på sit armbåndsur – han sidder i EFs Media Business Committee i Bruxelles, så han ved, hvad han taler om.

Jeg tænkte, at vi nu nok var på vej til et foretræde for den højest placerede embedsmand i EF nogen fra bestyrelsen endnu havde truffet. Man skal nok lige huske på, at det er sværere i et land som Tyskland, at nå helt til tops i bureaukratiet. Det er sikkert lige så svært, som det var i Danmark for 200 år siden. Von Randow fortsatte: Måske kunne det aftales, at der kom nogle schleswig-holstenske elever på filmhøjskolen i Ebeltoft. Måske kunne de vise elevfilm fra filmhøjskolen på Lübeckerfilmdagene. Måske kunne de lægge nogle møder deroppe, eller vi derne. Men DM ? Han løftede beklagende begge skuldre helt op om kinderne.

- Dette møde drejer sig kun om kontanter til mursten, sagde jeg. Baustein hedder det. Og det var netop det svære. Kontanter var allersværest. Specielt kontanter ud af landet, og hvis man sam-

men gik til fonde, var der faktisk ikke det tyske fond, der ikke anlagde nationale synspunkter for deres bevillinger. Det står de fleste steder udtrykkeligt i fundatserne. Der er virkelig noget for EF at få luget i, sagde han leende, mens han løftede armene som englevinger og uskyldigt trak os med op til sin chef. Det var med mørke miner vi tog plads i forkontoret hos den højeste. Der var en let nervøs travlhed herinde. Sekretærer jog ud og ind. Von Randow havde hele sagen i et cha-teque under sin højre arm. Den højstes ældre sekretær, en dame, der kunne have gjort hele krigen med, sendte os venlige medfølende smil.

Herind kommer kun de få udvalgte, syntes hendes øjne at sige. To embedsmænd yderligere skulle deltage i mødet. Døren gik op, og den meget betydningsfulde mand modtog os med åbne arme.

Først – da vi var bænkede omkring mahognibordet – spurgte han elegant, hvilket sprog, vi skulle forhandle på, og med min indbyggede frækhed, ønskede jeg som ydmyg gæst i landet at forhandle på værtslandets sprog, hvis de blot ville tilgive mig de fejl, jeg måtte sige. Der var dog en enkelt ting, jeg nok skulle undgå at gøre fejl i, sagde jeg. Det var den korrekte udtale af det

beløb på drei hundred tausend D Mark, som denne rejse gjaldt.

Denne lille indledning tøede luften op på behagelig vis. Det undgik sikkert heller ikke den allerhøjestes opmærksomhed, at han og jeg havde samme håndmalede silkeslips på. Det var sådan et, der kostede næsten lige så meget som to for-dæk til en Mercedes. Det vidste både han og jeg.

Det var ikke småpenge vi sad og talte om.

- Vi kan altid få et samarbejde. Det kan vi med alle. Men SchleswigHolsten er de eneste, hvor vi giver nogen muligheden for med et eneste hug at springe en række forudgående vanskeligheder over og træde ind som medetablerende. Schleswig-Holsten er ikke en station på en rundrejse i Europa. I er de eneste og de nærmeste, vi henvender os til, og selvfølgelig skal det koste et eller andet.

- Jeg betragter kun 300. 000 DM som et symbolsk beløb.

- Den allerhøjeste skulle dog lige orientere mig om, at det var faktisk hele budgettet for Lübec-kerfilmfestdagene, jeg talte så nedladende om. Og de var ellers svære nok at skaffe, ville han gerne betro mig. Den allerhøjeste var en mand på knap 50 år. Han var født på det tidspunkt, hvor det ikke var moderne, at alle og enhver fik stan-

dardiseret deres ansigt ved en korrigerende tandbehandling, når et ungt menneskes tænder havde fundet på at anbringe sig lidt vel langt ude i den fri luft, ja dennes tænder stod nærmest horisontalt ud i luften uden det dog anfægtede, omend det distraherede. Men da jeg pludselig talte mig varm for at få den allerhøjeste til at forstå, at her var der ikke tale om Lübeckerfestdage, men et paneuropæisk initiativ på et niveau, hvor de her fik tilbudet om med et eneste hug at bringe sig med ind i første række... .... Ja, sagde jeg nærmest hakkende og stammende ude i akutte sprogproblemer. Det er ikke noget, der møjsommeligt skal bygges op måned for måned, som vi har måttet gøre det. Det er som.... jeg ledte efter ordene, Carl hjalp mig ikke... jeg var oppe i for mange omdrejninger, og jeg følte, jeg red på en bølge af sympati fra embedsmændene omkring mig inklusive den allerhøjeste.

Så kom katastrofen: Jeg så mig om for at kunne finde det rette rammende udtryk – og på tysk. Og så kom det:

De 300. 000 DM er jo kun en ulejlighed en gang for alle, som en tand der rykkes ud med en tang i et eneste ryk, og så er den kureret ! I et åndeløst sekund så alle embedsmændene hen på deres høje chef og derpå på hinanden. Jeg nåede lige

at kaste et desperat blik på Carl Nørrested, så måtte jeg for himlens skyld videre, som om intet var sket. Jeg vågede i et væk. Ingen tid til latter. Men jeg tør slet ikke tænke på de historier, der den dag er gået i kantinen omkring den sympatiske von Randows bord, eller den allerhøjestes tanker, når han hjemme i sengen skulle fortælle sin kone om dagens begivenheder og herunder besøget fra Danmark.

Kort tid efter vi var kommet hjem til Danmark kom der brev fra den højeste. Brevet var positivt og afspejlede hele den hjertelige atmosfære ved vort møde, og det tilbød samarbejde på en lang række områder. Brevet manglede bare en eneste ting: en check på 300.000DM.

Blandt det første hold elever på den europæiske filmhøjskole var der fire elever fra Schleswig-Holsten, og lederen af de Lübecker Filmfestdage Andrea Kunzemüller var indtrådt i filmhøjskolens Advisory Committee.

Noget var der kommet ud af vores kortfilm i Kiel.

Byggeriet påbegyndes

Sideløbende med det stadig større arbejde for at skaffe de resterende millioner til byggeriet blev resultatet af arkitektkonkurrencen præsenteret på Gammel Dok på Christianshavn med taler af kulturministeren, amtsborgmester Ib Frederiksen og Max von Sydow, der som medlem af æreskomiteen var kommet tilstede. Max von Sydow fortalte i sin tale, at han godt selv kunne tænke sig at være elev på en sådan filmhøjskole.

Også de finske arkitekter var tilstede, og det kunne ikke undgå deres opmærksomhed, at der havde været kamp om at få netop deres projekt valgt.

Det danske arkitektfirma 3 X Nielsen, som også havde deltaget i konkurrencen, skulle nu være deres danske korresponderende samarbejdspartnere. Det blev bestemt over pindemadderne og den sure hvidvin. Bodil og jeg hilste på Mikko Heikkinen og Markku Komonen, og inviterede dem ned i Kunstbiblioteket.

Arkitektkontoret i Helsinki omfattede 12 unge arkitekter, der alle havde det tilfælles, at de stammede fra det landlige Karelen. De havde nu også fået til opgave at opføre den finske ambassade i Washington DC.

Markku Komonen havde den sarthed, fornemhed og humor, og den milimetersans som gjorde, at hans talent nærmest strålede ud af øjnene på ham. Når jeg tænkte tilbage på deres enkle oplæg, kunne jeg ikke lade være med at føre samtalen ind på det konceptuelle, som fra min side havde været igangsætterten til hele projektet. Det kunne ikke undgås, at vi kom ind på de forestående vanskeligheder. Den dag var Komonen nu fuld af fortrøstning, men senere hen hørte vi desværre, hvad man godt kunne befrygte, at de finske arkitekter, efterhånden som ændringsforslag på ændringsforslag indløb fra formanden for byggeudvalget, modstanderen af projektet, Bjørn Erichsen, tilsidst havde valgt at slå hånden af ham. Det var naturligvis også en provokation i begyndelsen at korrespondere med de finske arkitekter – på dansk og sidde overhørigt, at de bad ham skrive til dem på engelsk. Det var ikke forstanderens problem, at de var finske.

Der skulle endnu skaffes mange millioner til byggeriet. De første 10 millioner fra morgenkaffen i Århus forsløg kun lidt. Et møde i kulturministeriet var slået fejl. Der havde været en dårlig stemning og en meget afvisende holdning. I virkeligheden er der tale om et taktisk spil. Hvis minis-

De første elever fra Schleswig-Holsten ankommer
til Ebeltoft.

teren møder op i kulturudvalget og ønsker en særbevilling, vil den hurtigt kunne misbruges til politiske studehandler om andre spørgsmål. Hvis derimod kulturudvalget enigt pålægger ministeren en udgift, så vil denne være unddraget politik, så det er altså ikke i egentlig forstand et spørgsmål om kulturministerens eller embedsmændenes sympati for den enkelte sag, men et spørgsmål om metode.

De enkelte partiers medlemmer af kulturudvalget blev fordelt blandt bestyrelsens medlemmer, og personlige møder blev aftalt, hvor materiale kunne fremlægges og spørgsmål besvares. Fra samtlige politiske partier var der positiv opbakning, og der kunne fremlægges støtteerklæringer både fra statsminister Poul Schlüter, udenrigsminister Uffe Ellemann Jensen og oppositionens leder, socialdemokraten Svend Auken.

Og så en dag skulle bestyrelsen møde op for Folketingets kulturudvalg. Et sådant møde har et ganske særligt ceremoniel: Foretræde for kulturudvalget har højst en varighed af 10 minutter. Der findes en protokol for sådanne møder. Hele bestyrelsen møder op, mødet finder sted stående, medens kulturudvalget sidder ned. Og ingen må tale uden at være spurgt. Hvert enkelt medlem af kulturudvalget sidder så med sagen foran

Bestyrelsen har fået foretræde for Folketingets Kulturudvalg og har søgt om 15 millioner kroner.

sig, en efter en var de allesammen blevet orienteret i forvejen. Ikke et eneste parti stemte imod ansøgningen om en bevilling til det ambitiøse formål, og kulturudvalget bevilligede 15 millioner med 5 millioner udbetalt om året i 3 år. Det skulle senere – ved grundstensnedlægelsen – blive forhøjet fra talerstolen af kulturministeren til 20 millioner.

Og nu begyndte de to store bevillinger, bevillingen fra Århus amt og fra kulturudvalget at vække andre fondes interesse. Der kom to millioner fra Højlund-fondet og en million fra Bikuben-fondet. Der blev også skruet aftaler sammen, som kunne kapitaliseres: Aftaler om videreuddannelse for ansatte ved Danmarks Radio og Danmarks Journalisthøjskole, aftaler med udenlandske institutioner, der på kontrakt lovede at lægge deres møder på den europæiske filmhøjskole. Når sådanne kontrakter har en løbetid på mindst fem år kan de omsættes til penge, så at sige diskonteres. Og kreditforeningen blev naturligvis også søgt.

Jeg ved at Bjørn Erichsen og Morten Arnfred i den forbindelse havde nogle benhårde forhandlinger fordi kreditforeninger, hårdt presset af den almindelige krisesituation, var bange for at vove sig ud i institutionsbyggeri. Parallelt med disse

Internationale fundraisere prøver at gøre indtryk på et medlem af bestyrelsen.

ting forelå løbende de godkendelser, som højskoleloven kræver.

Den internationale fundraising gik det knap så godt med. Først løb bestyrelsen sig en staver i livet ved at engagere en dansker med adresse i Paris og Bruxelles, men som det senere viste sig lå i proces med alle de vigtigste personer indenfor europæisk fundraising. Det korte bekendtskab kostede bestyrelsen 25.000 kr til indledende omkostninger, penge, den pågældende hurtigt fik anvendt til at udfylde nogle meget påtrængende huller i den internationale fundraisers rent private økonomi.

Der blev nu, efterhånden som pengene og aftalerne begyndte at rulle ind, og som en af bestyrelsens lykkeligste beslutninger, ansat en sagkyndig byggestyrer, der kunne repræsentere bygherren, den europæiske filmhøjskole, overfor arkitekter og entreprenør. Hans navn var Hans Kjær, og han sparede sin egen gage hjem flere gange ved sin kyndige ledelse af hele den vigtige afgørende byggefase.

Jeg kan ikke berette om de vanskeligheder, der opstod under selve byggeriet. Det var vanskeligheder, der kun opstod for at blive fjernet – af højt betalt ekspertice – og glemt.

De vanskeligheder jeg derimod her har fortalt om er vanskeligheder, der er berettet om, for at de kan blive husket. Med huse er det jo sådan, at når de først står der, skal man nok huske dem.

Bestyrelsens skæbne

Bjørn Erichsens udvælgelse til forstander var et af disse skridt, der blev taget af bestyrelsen med megen nølen og lange forhandlinger. Resultatet, at Bjørn Erichsen blev valgt, skulle senere vise sig at være en afgørende betingelse for, at hele ideen overhovedet blev realiseret.

Bjørn Erichsen var en fighter, der med et børnehjemsbarns stædighed gav en helt anderledes dynamik og en ny livsstil for bestyrelsesarbejdet.

Men den nye livsstil var ikke omkostningsfri.

Møderne blev nu hurtigt styrede af forretningsmæssige dagsordener, der vekslende gav ordet til forstanderen eller formanden for bestyrelsen, og de øvrige bestyrelsesmedlemmer kunne kun føle sig sat mere og mere ud af spillet.

Jeg sad jo slet ikke i bestyrelsen, men det blev et vendepunkt for mig personligt, den dag Bjørn vendte sig imod mig og sagde:

- Du er med til møderne og det er også dig, der har fået ideen. Men hvad havde du tænkt dig ? Hvorlænge, jeg mener... Skal du være med i al evighed ? Eller hvornår har du tænkt dig at stoppe?

Jeg kunne have svaret, at så længe han var gæst i mit hjem, atelieret på Christianshavn, måtte han

leve med min tilstedeværelse. Men jeg sagde det ikke.

Bestyrelsesmøderne blev straks efter henlagt til filminstruktørsammenslutningens lokaler- også på Christianshavn.

Det var vigtigt at begynde at trække sig. Men bestyrelsen blev også umærkeligt trukket bort fra arbejdet, og det holdt mig endnu et stykke tid på banen, for at jeg kunne følge nogle fuldmagtssituationer, der var en totalitærstat værdig.

Bestyrelsesmedlemmerne begyndte imellem møderne at komme ind i Kunstbiblioteket og drøfte hele udviklingen. Det var som den spæde fødsel af en art modstandsbevægelse.

Der blev i hvert fald i Kunstbiblioteket sagt ting og diskuteret spørgsmål, som det nu ikke længere var muligt at finde plads til i de dagsordener, der udsendtes som indholdsfortegnelse for bestyrelsesmøderne.

Der var nu også ved at komme rigtig gang i udgiftsiden. Forstanderen flyttede med familien til Ebeltoft, hvor der blev afsat et kontor til ham på rådhuset.

Kontorets drift blev i det store og hele finansieret af den gavmilde Ebeltoft kommune, der forberedte sig på at få en trestjernet international kulturinstitution til byen. Kommunen betalte også

forstanderens løn det første år, og budgetterne indeholdt flere og flere cifre og fra bestyrelsesmøde til bestyrelsesmøde blev tallene sparket opad med endnu større udgifter.

Bestyrelsesformanden havde, som det så ofte sker i filmbranchen, gået uden arbejde i en længere periode og havde alene beskæftiget sig med arbejdet for filmhøjskolen. Nu slog hans private økonomi bagud, og det var det samme som at lægge alt videre arbejde for filmhøjskolen på hyl- den, hvis man pludselig stod med en falleret for- mand for bestyrelsen. For at redde, hvad reddes kunne, blev formanden herefter med et halvt års tilbagevirkende kraft aflønnet for sit arbejde som arbejdende bestyrelsesformand.

Den øvrige del af bestyrelsen arbejdede uløn- net og med et meget stort tidsforbrug, der selv- følgelig ikke kunne eller skulle sammenlignes med det arbejde, der udførtes af bestyrelsens aflønnede arbejdskraft.

Der var for mig ingen tvivl om, at for de to i spidsen, var den menige bestyrelse kun en anstrengende ulempe, som man gerne ville af med, hvis det overhovedet kunne lade sig gøre. Og dog havde de to brug for ind imellem at dæk- ke en eller anden disposition ind med, at man

havde bestyrelsen bag sig. Der kan siges meget for og imod et sådant system.

I princippet er det livsfarligt, og hvis det udvikler sig, efter en virksomhed er kommet op at stå, er det dødsensfarligt. Man kan ikke udelukke, at det i den foreliggende situation simpelthen var en livsbetingelse.

Det må betragtes som et nederlag for bestyrelsen, at Bodil til sidst så sig nødsaget til at trække sig fra byggeudvalget.

Det er et lidt surt afsnit af en glædelig historie, jeg her er kommet ind i. Men man ville være en uforbederlig løgnhals, hvis man alene kunne fremstille 3 års arbejde med at skaffe penge til og bygge en international institution op uden ringeste skærmydsler indadtil.

Det internationale arbejde måtte sideløbende udvikles. Det var ikke tilstrækkeligt, at Jørgen Roos og Henning Carlsen via deres kontakter havde skaffet en "Honorary Committee", hvis navne paraderede på filmhøjskolens brevpapir.

Der måtte også etableres en "Advisory Committee" – en komite bestående af filmfolk, der havde faglige kontakter i de nationale miljøer ude i Europa og både i øst og vest. Komiteen skulle

skaffe udenlandske gæstelærere og udenlandske elever. Umærkeligt var det almene vejet for det filmfaglige.

Og så skulle der internationalt arbejdes for anerkendelse indenfor de europæiske institutioner, som filmen hørte under i Bruxelles. Det gjaldt, hvad isenkram angik, Eureka-programmet, Media Business School, hvad filmundervisningen angik, og mindre institutioner, som f. eks en komite, der under navnet SCALE arbejdede for særlig støtte til små sprogområder.

Her lykkedes det at skaffe de første EF-mursten, for det blev SCALE, der finansierede opbygningen af boligerne til de udenlandske gæstelærere.

I hele dette internationale arbejde kom filminstruktøren Ebbe Preisler ind på banen. Han rejste i forvejen meget rundt som formand for sammenslutningen af danske filminstruktører. Efter at være valgt ind i bestyrelsen blev hans arbejde formaliseret, og hans løn i instruktørsammenslutningen blev nu for en god dels vedkommende betalt af filmhøjskolen i form af løn til en medhjælper i instruktørsammenslutningen og refusion af kontorholdsudgifter.

Der var således nu tre lønnede og forstanderens kone kom nu også med på lønningskontoen som kontorhjælp i Ebeltoft. En dygtig sekretær blev

her ud over ansat til forstanderen. Det hele er med til at illustrere ,at arbejdspresset i denne fase, hvor fantasi var ved at blive skinbarlig virkelighed, blev mangedoblet. Der blev kørt i permanent lejede AVIS-biler, og det hele lignede til forveksling en rigtig dansk filmproduktion med sponseringer og tilskud, flyrejser og mistænkelig høj levestandard.

Man kunne godt have forestillet sig den situation i stedet, at der blev sat et brandbælte op imellem dem, der arbejdede for filmhøjskolen imod betaling for deres arbejde, og dem, der sad og var ulønnede medlemmer af en bestyrelse.

Bestyrelsen var reelt sat ud af spillet.

Foruden efterretningssagerne kom der nu også fra de betalte medarbejdere forslag om udenlandske navne til en udvidet bestyrelse, navne både fra Ungarn, Rusland, Sverige og England, personer, ingen kendte noget til bortset fra de betalte, som stillede alle forslag.

Ved generalforsamlingen i Ebeltoft som fandt sted i tilknytning til grundstensnedlæggelsen, og hvor kun ganske få støttekredsmedlemmer kunne deltage, blev der indvalgt to udlændinge i bestyrelsen, en belgisk international fundraiser, som igen drænedes lidt på filmhøjskolens konto, og en af alle andre ukendt ungarnsk kandidat,

der var kørt i smadder med sin Lada på vej til mødet. Vi så ham aldrig, og havde aldrig mødt ham. Bestyrelsen fik blot af en af de lønnede medarbejdere at vide, han var dygtig.

Vi var nu næsten nået til en tredje og sidste livsstil for bestyrelsesarbejdet. Bestyrelsen var ved disse valg blevet endnu mere illusorisk. For det første skulle alle fremtidige møder foregå på engelsk, de udsendte referater skulle ligeledes være på engelsk, og der kunne ikke afholdes mere end to til tre bestyrelsesmøder om året i fremtiden, for det var jo ikke omkostningsfrit at trække udenlandske bestyrelsesmedlemmer til Ebeltoft!

Også her kunne man have forestillet sig en anden konstruktion, hvis ikke den endelige destruktion af bestyrelsen havde været et helt åbenbart sigte. De ubetalte var våbenløse ofre for en massakre.

Heil Hitler! De totalitære systemer er effektive, og skolen står der nu i dag. Det kan ikke udelukkes, at det havde den ikke gjort, hvis der var arbejdet og gået frem på nogen som helst anden måde.

I stille stunder griber jeg mig selv i at sidde og tænke over, at det hele formentlig set over et længere tidsperspektiv vil rette sig op, dels når

støttekredsen i voksende omfang kommer til at bestå af gamle elever, dels når bestyrelsen måske hen ad vejen kommer til at bestå af tidligere lærere og gamle elever.

Der er tale om tre vidt forskellige situationer:

- 1) At få en ide, der har international bærekraft og
- 2) at finde kvalificerede folk til at omdanne ideen fra fantasi til virkelighed og endelig
- 3) Det daglige forløb, når tingen er realiseret, og i virkeligheden har fået et helt andet liv end det fosterstadium, der her er beskrevet forud for fødslen.

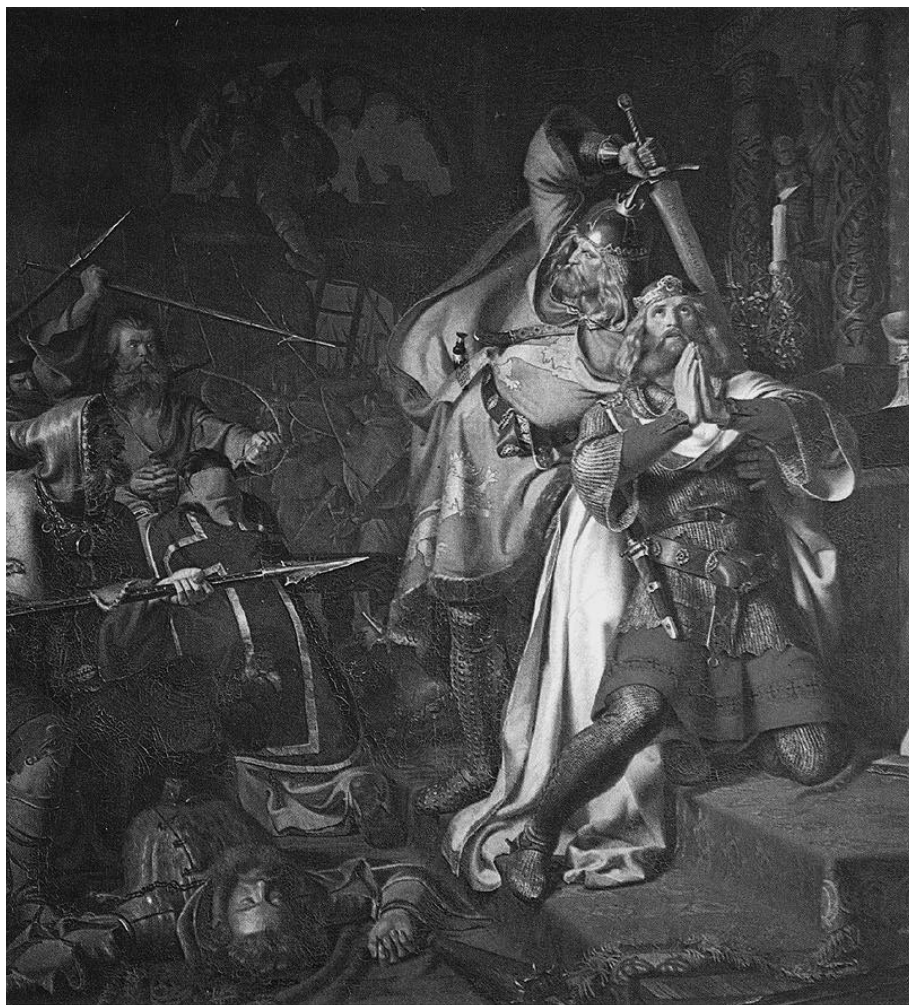
De mange penge kunne kun skaffes på en måde: Ved hårdt arbejde, som blev udført af alle de betalte personer, som den europæiske filmhøjskole havde i sit brød og for hvem, der blev ændret skæbner. Men det var den samlede bestyrelse, der var en betingelse for resultatet.

Dagen før dagen

Det var sidste weekend en rumstation af en europæisk filmhøjskole stod tom før 100 elever fra 25 forskellige lande ville ankomme i løbet af mandagen.

Bodil og jeg var på vej over i strid blæst og januarvejr. Bestyrelsen var inviteret til arbejdsweekend. Lærerne, der den sidste tid var ansatte, og hvoraf nogle allerede havde købt hus i Ebeltoft, var alle flyttet ind. Vi skulle også have lejlighed til at hilse på dem for første gang. Det første pilotkursus på kun 4 måneder skulle efterfølges af den officielle åbning til foråret, og så skulle det første kursus følges op af internationale professionelle kurser i 4 måneder. Derefter ville skolen stå åben for det første regulære 8 måneders højskoleophold med internationale elever.

Selv dette kursus var man allerede nu begyndt at optage elever til. I høj blæst ankom vi i løbet af formiddagen og spiste en let frokost anrettet i det elegante kobberomkransede køkken direkte til den store hvide aula. Frokosten var tilberedt af filmhøjskolens kup af en kok, den berømte chef Søren Gericke, som var blevet antaget kort tid forinden.

Formanden for bestyrelsen og forstanderen
møder bestyrelsen.

Bestyrelsen skulle i denne arbejdsweekend installere sponsorerede telefoner på alle de 56 elevværelser, der lå som en lang banan i en elegant bue igennem landskabet med små champignonudvækster i forskellige farver, fælles opholdsrum for hvert af de fire sammenstødende elevfløje, bananen bestod af.

Telefonerne var af den nylig ansatte tekniske chef skaffet ved sponsorering fra B&O, og bagefter skulle turen gå rundt til de 56 værelser med clock-radioer sponsoreret af SONY.

Andre medlemmer af bestyrelsen lavede andre ting, medens jeg, med borgmesterens datter til hjælp, gik rundt, og vi hjalp hinanden med at indstille alle urene på europæisk filmhøjskoletid.

Sidst på eftermiddagen blev der delt papirkurve ud på de 56 værelser og i alle undervisningslokaler og andre steder. De var billigt indkøbte fra Statsfængslet i Vridsløselille gennem statens slots- og ejendomsindkøbskontor.

Morten Arnfred sad på hug i det store studie og skruede borde sammen. To medlemmer af bestyrelsen stod og fotokopierede de instrukser, som skulle udleveres til eleverne ved deres ankomst.

Der var en livsalig aktivitet og et lettere tilbageholdt åndedræt af forventning. Bodil var i sit es og støvsugede på kontorerne. Og delte clockradioer ud – og skiftede de telefoner, som jeg havde installeret, fordi jeg ikke havde været opmærksom på, at de røde telefoner skulle installeres i den røde fløj og de blå telefoner i den blå, ja, næsten ligegyldigt, hvor man kastede blikket, var Bodil til stede optaget af et eller andet. Det var en ikke tidligere nævnt detalje i hele projektet, at den europæiske filmhøjskole af alle steder i Danmark var kommet til at ligge på Bodils gamle skolevej ikke fem kilometer fra hendes fædrene gård, hvor hendes forældre endnu boede. Henad eftermiddagen kom de på besøg og blev vist rundt. Også de kunne tage del i disse lettelsens stunder, der udmøntede sig i fysisk arbejde, som nærmest havde symbolsk, om ikke ironisk karakter.

Om aftenen skulle der være fest. Sidste weekend med huset for os selv og afleveret af entreprenørerne kun 14 dage i forvejen... imod 72 millioner kroner.

Forstanderen gik venligt rundt og inviterede til vinparty kl. 18 i den elegante forstanderbolig, hvor han var flyttet ind med sin kone, sine to

børn og tante Ruth, en ældre dame, som forstanderparret havde besluttet sig for at medføre som mascot.

Kufferter og bogkasser stod rundt omkring på gulvene, men vi mødte op i pænt tøj klokken 18.

Det skulle også blive spændende at hilse på lærerne, som alle ville komme til stede bortset fra en russisk lærerinde, der havde haft vrøvl med sit pas.

Sammen med borgmester Roses kone stod jeg og talte med en yngre sympatisk engelsk lærer. Jeg kendte ikke hans navn. Og han kendte intet til filmhøjskolens forhistorie. Måske var han også ligeglad. Han havde dog allerede hørt om mig. Jeg havde også en navnebroder ved TV, havde jeg ikke? Hvem af dem var mig? Lidt træt af filmhøjskolen fortalte jeg ham om min nyeste ide, ideen om at lave et elevatormuseum. Sådan en Manhattan Skyline bare med elevatorer. Splendid idea, sagde den engelske lærer leende, og jeg havde indtryk af, at han betragtede mig, som en af den slags originaler, han nok ville støde på en del af.

- By the way, sagde englænderen stadig leende af mit elevatormuseum. - En af mine bedste venner i England er præsident for alle OTIS-elevatorer i Afrika.

Jeg foreslog ham, at han skulle fortælle sin ven om ideen og foreslå ham, at man lagde elevatormuseet i Egypten side om side med pyramiderne.

- Splendid idea, lo min engelske ven nu igen, og jeg kunne se på ham, at nu var han ikke i tvivl mere. Her havde han truffet filmhøjskolens landsbytosse. Tiltalende mand, den englænder.

Ved middagen sad jeg sammen med Bodil overfor Henning Carlsen og hans kone Else. Han var alene taget over, fordi han ikke ville snyde sig selv for at se de første elever ankomme. Nu var det afskedstimen. Nu begyndte det.

Da der blev holdt taler, lænede jeg mig over mod Henning Carlsen og sagde med lav stemme:

- Henning. Nu er det kunst at holde sin kæft.

Henning Carlsen nikkede.

Men midt under det hele, og upåagtet af de festende gæster stod pludselig i indgangen til den pompøse aula to piger i islandske sweatere. Udenfor holdt deres dampende folkevognsrugbrød endnu med motoren i gang. Bilen havde finske nummerplader. Det var de to først ankomne elever. Jeg sprang straks op og gik hen til dem, som den første til de første.

- What is this? Is it a private party ?

Det kunne man jo godt kalde det.

- Are you a teacher? spurgte den anden.

- No, I am a founder, svarede jeg. Hendes strålende øjne mistede enhver glans.

- Where can I find a teacher?

Jeg udpegede betuttet en lærer, ja, jeg vidste ikke rigtig, om det nu også var en lærer. Lidt efter var de blevet installeret på det første elevværelse. Dette var ankomstens og afskedens time. Vagtskifte.

Udstyret næste morgen med nogle solide tømmermænd, havde jeg en svag erindring om, at formanden for bestyrelsen sent på natten havde kysset mig, og vistnok – men her er jeg ikke helt sikker – også forstanderen havde kysset mig. Måske var det bare noget, jeg havde drømt.

På et tidspunkt kom jeg til værelset, hvor de to finske piger var blevet anbragt. De var der ikke. Sikkert taget på sightseeing i Ebeltoft. I hele mit liv har jeg aldrig set sådan et roderi. Tværs henover gulvet lå en brystholder så stor som sivbåden Ra og sokker lå rodet sammen med bluser og undertøj på bordet, så jeg nænsomt måtte gøre plads til den skinnende røde telefon. Kufferten på gulvet så ud,, som havde den indeholdt en tidsindstillet bombe, der var eksploderet i sam-

Bodil Riskær udskiber elever til filmhøjskolen fra
Larsens Plads i København.

me øjeblik, den var blevet åbnet og havde blæst de to piger ud af værelset.

I løbet af mandagen ankom eleverne enkeltvis og i grupper. Jeg så en stor Mercedes svinge ind på parkeringspladsen, og en ung mand med skulderlangt hår stige ud og trække en kuffert med sig. Der skulle komme en hel busfuld med 40 elever med færgen kl. 4. Vi besluttede ikke at afvente dem. Der var stormmeldinger i luften. Vi havde taget afsked og sagt goddag. Ved afskeden pegede Karen, filmhøjskolens ubetalelige sekretær og førstekraft, en ung nordmand ud for mig. Han gik underligt adresseløs rundt i aulaen.

- Vil du høre historien om ham, spurgte Karen på sit slæbende sensuelle århusianske. For et par måneder siden, under en af efterårets værste storme, hvor byggeriet kun stod halvt færdigt, kom denne unge mand drivvåd ind gennem døren på vort kontor på rådhuset. Han havde rejst hele vejen fra Bergen for at ansøge om at blive optaget på den europæiske filmhøjskole. Forstanderen og hans kone og Karen var blevet stumme og havde trukket sig tilbage og bedt ham tage plads og vente. Og så var de vendt tilbage til den drivvåde nordmand:

- Ved du hvad. Vi har besluttet, at du skal være den første elev, der bliver optaget.

Ebeltofts lokalbefolkning inviteres på kultur- og filmaften på den europæiske filmhøjskole umiddelbart efter åbningen i 1993.

Den unge nordmand strålede.

Da Karen havde kørt ham op på byggegrunden, havde hun peget elevfløjene ud for ham og sagt:

- Derovre ligger elevfløjene. Hvilket værelse vil du helst bo i, som den første?

Det havde været for meget for den unge mand. Han var bristet i gråd over al den lykke.

Nu var han der.

Den europæiske filmhøjskole kunne begynde.

Tæppe

Da jeg nogle dage efter den store Galla kom hjem og trådte ind i min entre, lå der to breve på gulvet.

Det ene bar Politikens logo. Jeg kunne straks se, det var fra Claes Kastholm.

Det andet bar den europæiske filmhøjskoles logo.

Jeg satte mig ind i stuen med Claes Kastholms brev og læste

Kære Knud,

Tak for tilsendte manuskript. Ved du hvad? Jeg synes faktisk, at det er skøn læsning, og jeg synes ideen med billederne er storslået. Jeg synes også, at du skulle gøre noget alvorligt for at få den udgivet, det fortjener den. Af indvendinger har jeg kun tre.

For det første, at der står for meget om Henning Carlsen (underforstået naturligvis: Der står for lidt om mig). For det andet: Der står for lidt om verdens kedsommeligste makkerpar, nemlig promotionsfirmaet Arnfred & Erichsen (men ingenting at sige er naturligvis også sigende). Og for det tredje: Jeg synes, det storslåede drama i

dommerkomiteen, en psykologisk lækkerbissen, er underbelyst, specielt figuren: den grædende bjørn, det kapitel kan du skrive bedre – hvis du gider!

Ellers alt godt. Jeg gider ikke være med i bestyrelsen mere, og jeg tror ikke, jeg orker at deltage i indvielsesfesten, for jeg synes efterhånden, jeg har fået nok af Bjørn-Mortens selvpromovering. Hvis den endda var morsom. Og Ebbe Preislers! Meget kan man sige om Henning (Carlsen red), men han har i det mindste lune.

De kærligste hilsener til jer begge
Claes

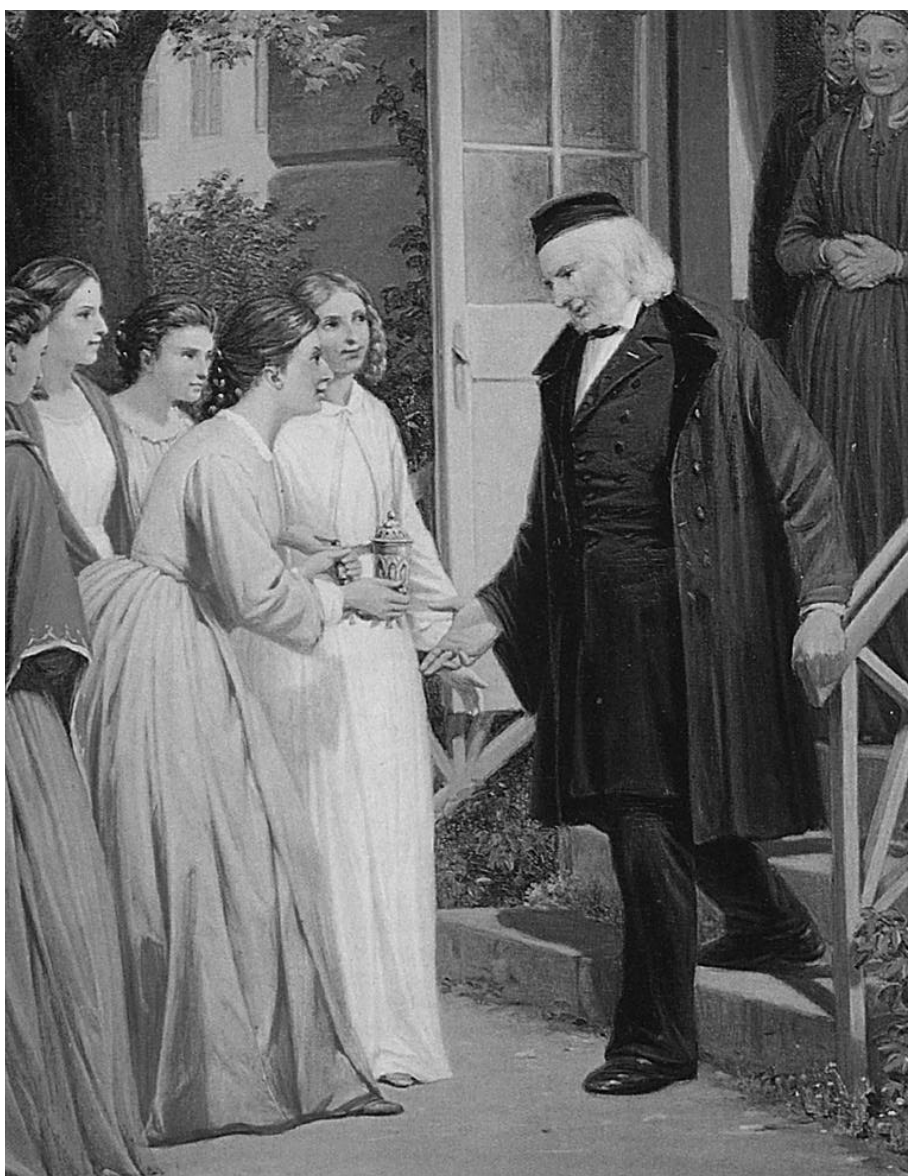
Brevet fra filmhøjskolen var fra formanden for bestyrelsen, Morten Arnfred.

Jeg gengiver kun den første del af hans brev, da brevet slutter med nogle betragtninger omkring bestyrelsesvalget dagen efter Gallaen, et valg, hvor det meste af den gamle stiftende bestyrelse valgte at gå ved dette naturlige scenskift.

Morten Arnfreds brev begynder

Kære Knud!

Tak for manuskriptet til "Jagten på en filmhøjskole". Jeg hæfter mig ved betegnelsen "røver-

Den europæiske filmhøjskoles første forstander møder nye elever ved højskolens 25 års jubilæum.

Forstanderen som barn.

historie” og med mængden af faktuelle fejl, udeladelser af fakta og din tendentiøse beskrivelse af forskellige hændelsesforløb tager jeg det som et udtryk for dit (om ikke endelige) forsøg på at sige din uforbeholdne mening om sagen.

Man tager nogle dybe indåndinger,når du vælter dig i proportionsforvrængning og mistæneliggørelse, men da ordet heldigvis er frit er det vel, som det skal være.

En detalje føler jeg dog anledning til at kommentere.

Du undlader totalt at nævne, hvem der i sin tid foreslog mig som formand for bestyrelsen, nemlig hr Knud Pedersen. Lige præcis det forhold havde klædt dit skrift. Men problemet er vel, at du derigennem påtager dig et ansvar, som du iøvrigt konsekvent fraskriver dig, når du ser bort fra dine egne fortjenester.

Din timing af overdragelsen af manuskriptet på et tidspunkt, hvor du ved, at jeg ikke har en jordisk mulighed for at studere det inden festmiddagen (med taler etc) er også formidabel. På det område er du uovertruffen.

.... Derefter følger ovennævnte detaljer fra bestyrelsesvalget og brevet slutter jagten på en europæisk filmhøjskole med ordene:

Tak for kampen og hils Bodil!

Pardon, jeg glemte sidste vers af Hostrups drikkevis. Det vil jeg meget hellere slutte af med

Sej, mine Gutter! nu skal vi tilbunds!
Glasset det er vor Dykkerklokke,
Dermed vi synker i den dybe Puns
Hvor de funklende Perler os lokke.
:Efter dem – rask! nu ned det gaaer;
En Skaal for ham der først dem naaer!

De færreste kender beretningen om realiseringen af ideen om en europæisk filmhøjskole:

Først var der ikke noget.

Så var der en idé.

Så var der 2 mennesker.

Så 2 mennesker mere.

Så en lille kreds af personer.

Så en bestyrelse.

Så stillede 275 kommuner sig i kø.

Så begyndte der at komme penge ind.

Så tegnede to finske arkitekter et mesterværk.

Den europæiske filmhøjskole blev bygget i Ebeltoft

og i dag er det rammen om over 100 unge menneskers dagligdag

unge mennesker fra 25 forskellige lande over hele verden.

Et eventyr af virkelighed.